JOHN SWENSON

MANI I NONI

IZDANJE „SLOVO" ZAGREB

22501

Majici za dugo sjećanje
na jedanajsti rođendan
od Nuke

TISKARA M. ZAGOTTA, ZAGREB, RADIŠINA UL. 13

Jón Svensson:

MANI I NONI U GORAMA

ZAGREB 1937

IZDAJE »SLOVO« NAKLADA KNJIGA — ZAGREB
Radišina ulica 13, Telefon 78-59

Jón Svensson: **NONI I MANI U GORAMA**

I

Čovjek iz gore

Dak sam još kao vrlo maleni dječak živio kod svojih roditelja u ugodnome Moedruvelliru, selu u sjevernom dijelu otoka Islanda, česta sam s bratom i sestrom običavao ići na visoke gore u bližoj okolici. Na tim putovanjima po divljim brdima često se dogodilo, da sam doživio nešto neobično

Tako nešto naročito sada ću vam ipripovijedati.

Jednoga dana — a tada sam imao sedam godina igrao sam se sa starijom sestrom Bogom i mladjim bratom Manijem na ledini na kraju našega sela. Brali smo i cvijeće, što je raslo u travi. Bio je rodjendan naše bake, pa smo htjeli splesti vijenac od najljepšeg cvijeća i odnijeti ga njoj.

Boga i ja bili smo jedno blizu drugoga, a Mani ispred kojega je proletio šareni leptir, potrčao je za njim i tako se od nas udaljio.

Najedamput je Mani povikao svojim zvonkim dječjim glasom:

— Boga, Noni, pogledajte, pogledajte onamo gore! Visoko tamo gore medju pećinama mora biti netko! Ja vidim nekakvu crnu točku, koja se pomiče.

Boga i ja pogledali smo onamo, ali nismo mogli opaziti ništa.

Približio sam se k Maniju i rekao mu:

— Mani, gdje je ona crna točka, o kojoj govoriš? Ja je ne vidim.

— Zar je zbilja ne možeš vidjeti? — začudio se Mani. — Pogledaj, sada se pomiče dolje, desno od one šiljaste pećine, upravo tamo gore pri vrhu!

Pokušavao mi je točno pokazati smjer, kamo da gledam.

— Istina je, sada i ja dobro vidim! — povikao sam. — Što bi to moglo biti, Mani? To je ili neka životinja ili je čovjek.

Medjutim je to i Boga opazila i pažljivo promatrala.
— Što bi to moglo biti, Boga? — upitao sam sestru.
— Skoro bih rekla, da je konj — odgovorila mi je.

Mani, koji je od nas imao najbistrije oči, rekao je:

— Ne, to nije konj. Ja mislim i skoro sam uvjeren, da je to čovjek.

Tada smo sve troje gledali gore i vidjeli, kako se ona čudna stvar, koja je izgledala kao točka, neprestano pomiče. Sada je išla dolje, sada desno, sada lijevo. Boga je rekla:

— Ja ne shvaćam, što bi tamo gore radio čovjek, ako je ono uopće čovjek. Tamo je tako visoko, da više nema puta!

— To je istina, Boga — potvrdio sam joj — ono mora da je nešto naročito. Ni ja ne razumijem, što bi ondje gore radio čovjek.

— Sada mi se već čini kao da vidim, kako hoda čovjek!

— Možda mu je pobjegao konj, pa ga traži — dodao sam.

— Možda — odvratila je sestra.

Nakon toga popeli smo se na uzvisinu, koja je bila obrasla mahovinom, i sjeli.

Sakriveni putnik bio je sada već posve vidljiv.
— Kuda li ide? — pitao je opet Mani.

— Mislim — rekla je Boga — da ide k nama. Možda će još kod nas i prenočiti.

— O, to bi bilo lijepo — uzviknuo je Mani. — Onda bismo ga ispitivali o njegovom putu i kako je tamo gore. Tako visoko mi još nismo bili.

— To će biti zabavno — dodao sam veselo ja.
— Koliko li će dugo ići, dok dodje do nas?

— Za jedan sat bit će sigurno ovdje — rekla je sestra.

Dok smo mi ovako razgovarali, putnika je nestalo, kao da je propao u zemlju.

— Samo da to ne potraje dugo, dok nam se opet ne pojavi — rekla je Boga. — Mislim, da će biti najbolje, ako odemo kući i ovo ispripovijedamo majci.

Rečeno, učinjeno.

Ustali smo, skočili s uzvisine i pošli kući.

Majka je sjedila kraj otvorenog prozora i plela.

— Majko — povikala je Boga — neki čovjek dolazi iz one gore tamo na zapadu.

— Ja sam ga prvi opazio, majko — dodao je Mani.

Majka je rekla:
— To će biti koji pastir posjednika Havsteina.
— Ne, majko, to nije moguće, jer dolazi iz gore s najvišega vrha — primijetio sam ja.
— S najvišega vrha? — ponovila je majka začudje-

no i odložila pletivo. — Onda je to zbilja nemoguće; pastiri ne idu nikada tako visoko.

— Pa to je, majko, ono, što je tako neobično — rekla je Boga. — Dolazi upravo s vrha. I pješke! Dugo smo ga promatrali.

— Možda vam se to, djeco, samo pričinilo, jer to bi zbilja bilo nešto osobito.

— Ne, ne, majko — povikali smo svi u jedan glas — vidjeli smo ga, uistinu smo ga vidjeli!

— A ja sam prvi vidio, da je čovjek — povikao je Mani i veselo se smijao. — Boga je mislila, da je konj.

Majka se nasmiješila i pogladila ga po svijetloj, svilenoj kosi. On je bio njezin ljubimac.

— Jesi li ga zbilja vidio, mali Mani?

— Jesam, majko, zbilja sam ga vidio!

— No, ti si ga mogao lako vidjeti, kad imaš tako bistre oči!

Mani se žario od veselja zbog ove pohvale.

Tada je majka ustala i rekla:

— Sada idem i ja s vama, da vidim, hoću li ga i ja opaziti!

Otišli smo s njom na niski brežuljak za kućom, odakle smo imali lijep vidik na zapad.

Sve četvro gledali smo u visoke gore, koje su se uzdizale pred nama i čiji su vrhovi dopirali do oblaka.

Crne točke nismo više vidjeli; niti Mani nije ju mogao pronaći.

— Bit će, djeco, da vam se to samo pričinilo — rekla je opet majka.

— Ne, ne, majko — povikali smo sve troje najedamput — prije smo ga zbilja jako dobro vidjeli.

Mani je sada još više napinjao svoje bistre oči, ali uzalud.

— Vidjeli smo ga, kako je ušao u neki klanac — rekla je Boga. — Možda je još uvijek u njemu i naskoro će se pokazati.

— Dobro, pa počekajmo još malo! — rekla je majka.

Ostali smo na brežuljku i gledali u goru.

Najedamput je Mani poletio k majci, uhvatio je za ruku i povikao, pokazujući prstom u goru:

— Gledaj, majko, gledaj, opet je tamo gore!

Majka je gledala nekoliko časaka u označenom smjeru, a zatim rekla:

— Imaš pravo, mali moj Mani; sada i ja vidim onoga čovjeka.

Naskoro smo ga opazili Boga i ja, pa smo svi promatrali čudnoga putnika.

Sada smo ga vidjeli već posve jasno.

Majka je rekla:

— Bog zna, nije li to možda nesretni Haldor Helgason iz Borga!

Kod spomena tog imena mi smo se djeca stresla.

— Haldor Helgason iz Borga! — ponovila je Boga iznenadjeno. — Misliš li, majko, da bi to mogao biti on?

— Tko zna! On već nekoliko nedjelja živi tamo gore u brdinama.

Nato je majka otišla s Bogom u kuću, a Mani i ja ostali smo napolju.

Htjeli smo svakako čekati, dok onaj čovjek ne dodje bliže.

— To bi bilo strašno — počeo je brat — ako bi to bio uistinu Haldor.

— Da, to bi bilo grozno, Mani! Ipak, ja ne mogu vjerovati, da bi to bio baš on.

— Je li istina, Noni, da je on ubijao ljude?

— Jest, ubio je jednog čovjeka, ali bez nakane.

— Pripovijedaj mi, Noni, kako se to dogodilo?

To je bilo prije nekoliko nedjelja.

Haldor je s mnogima drugima bio na nekoj svadbi, koju su slavili s one strane gore, u jugozapadnoj dolini.

Kad su se ljudi napili, Haldor se posvadio s nekim mladićem Boelundom, koji je takodjer bio medju gostima.

Izmedju njih došlo je i do tučnjave, ali je ljudima uspjelo, da ih rastave.

Tada se Haldor zaprijeti, da će Boelunda ubiti po noći.

I zbilja, još iste noći izgorjela je kuća, u kojoj je Boelund spavao. Doduše, Boelund se spasio od smrti, ali je mjesto njega izgorio neki drugi čovjek.

To ti je cijeli dogadjaj.

— Zar Haldor nije bio zbog toga zatvoren?

— Morao bi biti, ali kad su ga htjeli uhvatiti, već je bio pobjegao u gore. Od onda živi tamo gore kao razbojnik.

— Zašto ne idu po njega u gore?

— Već su više puta slali po nekoliko ljudi, da ga traže. Ušli su mu u trag, ali ga nisu pronašli.

— To ne mogu razumjeti, Noni. Ako su našli njegov trag, morali su naći i njega.

— Nije to tako lako, Mani, kako ti misliš. On se skriva u špiljama i pećinama. Kažu, da ima i prijateljâ, koji mu pomažu.

— Haldor ima prijatelja? Kako može imati prijatelje onaj, koji je ubio čovjeka?

— To ne znam ni ja, Mani. To su svakako ljudi, koji ga vole. Kažu, da je Haldor bio prije posve dobar čovjek. Vele, da taj zločin ne bi nikada počinio, da se nije opio.

— Ah, jadni Haldor!

— Da, Mani, to mora biti nešto strašno, živjeti posve sam tamo gore u planinama.

— A što jede tamo? Sigurno nema što, jer su tamo same hridine!

— Po pašnjacima krade seljacima ovce, pa ih onda zakolje u svojoj pećini.

— A što na to kažu ljudi?

— Oni bi ga već odavno rado uhvatili. Da ga uhvate, ne bi mu bilo dobro.

Mani je široko pogledao i rekao:

— Istukli bi ga, zar ne?

— Ne, ne vjerujem. Izručili bi ga sudu i sudac bi ga sigurno osudio na vješala.

— Grozno, Noni!

— Da, samo ja ne vjerujem, da će ga uhvatiti. Njegovi će ga prijatelji, već u pravo vrijeme upozoriti na opasnost.

— Kako li će mu biti po zimi, kada sve gore budu u snijegu i ledu?

— Tako dugo ne će ostati u ovome kraju. Pripovijedaju, da pokušava pobjeći ladjom u Englesku. Englezi imaju dosta ladja i zato trebaju mnogo mornara. Već i prije njega otišlo je mnogo naših ljudi onamo.

— Zašto bi onda sada silazio ovamo dolje?

— Ne znam. Možda to i nije on. To je lako i netko drugi,

Opet smo pogledali prema putniku.

Sada je već bio mnogo bliže.

Upravo je išao po pjeskovitom obronku i približavao se našem selu.

Mali se Mani pobojao, pa mi je prišao posve blizu i uhvatio me za lijevu ruku.

Rekao mi je tiho:
— Noni, ne bi li bilo zgodno, da pođjemo kući?

Tada sam uvidio, da ga ni malo ne veseli susret sa strancem.

Zato sam mu kazao:
— Mani, još uvijek nije sigurno, da je taj stranac Haldor Helgason.

— Ali majka je rekla, da bi on to mogao biti.

— To je ona kazala samo tako, u šali. Zar misliš da bi se Haldor usudio doći ovamo dolje? Odmah bi ga uhvatili:

Mani je bio zadovoljan s mojim odgovorom. Zato smo još ostali napolju i čekali stranog čovjeka.

Čovjek je upravo sišao s obronka, zastao i gledao koja je staza najkraća do sela.

Naskoro ju je našao i brzim se koracima uputio prema nama.

Mani mi je prišapnuo:

— Ja idem radije kući.

Metnuo sam mu ruku na rame, privukao ga k sebi i rekao mu:

— Samo ti lijepo ostani ovdje, Mani. Valjda nama ne će ništa učiniti.

Tada je stranac došao do nas.

Bio je još mlad čovjek. U lijevoj ruci imao je dugu, okovanu palicu za led, jer je upravo dolazio s ledenjaka, a o ramenu mu je visjela puška. Korak pred nama je zastao, oštro nas pogledao i pružio nam ruku.

— Dobar dan, dječaci!

— Dobar dan!

— Jesu li vaši roditelji kod kuće?
— Majka jest.
— A otac?
— Nije kod kuće.
— Gdje je?

Pokazao sam mu rukom na veliku, zidanu zgradu na južnom kraju sela i rekao:

— Tamo kod posjednika Havsteina.
— Kako vam je ime?
— Noni i Mani.

— Koji je Noni, a koji je Mani? — upitao je stranac, smiješeći se.

— Ja sam Noni, a ovo je moj brat Mani.

— Tako, tako. Reci mi, Noni, što ti se čini, bih li ja mogao kod vas prenoćiti?

— Moram pitati majku. A molim, ne biste li mi prije rekli svoje ime?

Stranac nas je pogledao, kao da se predomišlja, a zatim je rekao:

— Zovem se Harald Helgason.

I nekotice pomakao sam se s Manijem unazad. Od straha nismo mogli progovoriti ni riječi.

Čovjek je opazio naš strah i rekao smiješeći se:

— Mene se ne trebate bojati. Nisam ja onaj, kojega vi mislite.

Tada nam je bilo lakše.

— Zar niste vi onaj razbojnik? — upitao je Mani bojažljivo.

— Ne, ne, mali prijatelju. Razbojnik se zove Haldor, a ja sam Harald. Da sam ja razbojnik, ne bih sigurno sišao ovamo dolje.

— Gdje stanujete? — upitao sam ga.
— U dolini s one strane gore.
— A poznajete li Haldora Helgasona iz Borga?
— Da, poznajem ga, mi smo blizanci.

Opet sam se s Manijem malo trgao, ali naš strah nije više bio tolik, kao prije.

Plašljivim pogledom promatrali smo stranca od pete do glave, a zatim sam ga zapitao:

— Gdje je sada vaš brat?
— To nitko točno ne zna. Još ga uvijek traže.
Tada smo Haralda poveli k našoj kući.

Maniju sam prišaptao:

— Otrči k majci i reci joj, da je došao onaj čovjek iz gore i da bi htio kod nas prenoćiti.

Mani je otrčao u kuću.

Nakon nekoliko časaka izišao je s majkom iz kuće.

Harald je pozdravio majku i rekao:

— Dobar dan, gospodjo! Bih li ja mogao kod vas prenoćiti?

— Možete, samo udjite!

U veži sam rekao Haraldu:

— Molim vas, dajte mi palicu, da je spremim.

Dao mi je tešku palicu, koja je bila dva puta duža od mene. Metnuo sam je u kut kraj vrata.

— Možete mi dati i pušku, da je spremim — dodao sam još.

— Hvala ti, mali prijatelju, pušku nosim uvijek kraj sebe.

Tada smo Heralda uveli u sobu, gdje nas je čekala Boga.

Stranac je prišao k njoj, pružio joj ruku i rekao:

— Dobar dan!

— Dobar dan! — odzdravila je Boga i zamolila ga, da sjedne za sto.

Harald je zahvalio, prislonio pušku na zid i sjeo.

Sada mu je rekla majka:

— Da li bih vas smjela zamoliti, da mi kažete svoje ime?

— Oprostite, vaši su me se dječaci malo prije baš zbog toga nesporazuma prestrašili, kad sam im rekao svoje ime. Zato vam odmah kažem, da ja nisam ozloglašeni Haldor Helgason. Ja sam Harald Helgason, brat blizanac nestrenoga Haldora.

Majka se nasmiješila i rekla:

— Pa baš kad biste bili i Haldor, ne bismo imali razloga, da vas se bojimo.

— Imate pravo — rekao je. — Haldor je bio dobar čovjek.

— Čini mi se, da ste došli iz daleka. Vidjeli smo vas, kada ste silazili s visoke planine na zapadu.

— Jest, dolazim iz Borga.

— Jeste li već dugo na putu?

— Više sati hodao sam gore po planinama.

— Da li ste tražili konje ili ovce?

— Ne, gospodjo, odgovori Harald smiješeći se — tražim nešto posve drugo.

Mani i ja primakli smo se bliže, da bolje čujemo.

Harald je nastavio:

— Ja sam jedan od onih deset ljudi, koje su danas poslali, da pretraže te gore.

— Zašto bi trebali da pretražujete gore? — htio je Mani brzo doznati.

— Moramo tražiti moga nesretnoga brata — odgovorio je Harald.

— Zar ste morali pretraživati i onu goru, s koje smo vas vidjeli, kako silazite? upitala je majka.

— Da, gospodjo, mislili su, da se moj brat skriva u kojoj od onih mnogih spilja tamo gore i da ga ja potražim.

— Rekli ste, da vas je deset.

— Jest, ali je svaki od nas morao ići sam. Moji drugovi išli su svaki na drugu goru.

— Jeste li naišli na kakav trag svoga brata? — zapitala ga je majka i nepomično ga gledala.

— Ne, gospodjo — odgovorio je čovjek, oborio oči i gledao u svoje noge — ni na kakav trag nisam naišao.

— Tada ne vjerujete, da bi on bio u toj gori?

— Ne, jer bih ga tada sigurno našao.

— Kako možete pomagati, da uhvate rodjenoga brata?

— Pomažem zato, jer sam uvjeren, da bi za njega bilo najbolje, da njegov zločin dodje pred sud. Ako mu ne bi posve oprostili, kaznili bi ga vrlo blago. Jer ono, što je on napravio, bilo je u pripitom stanju i nije znao, što radi.

— I ja tako mislim — rekla je majka sažalno.

Iza toga je Boga zapitala:

— Kamo je mogao Haldor otići?

— Mislim, da je krenuo na jug. Tamo dolje moći će naći više skrivališta i boljih nego ovdje.

Majka je prekinula razgovor i rekla:

— Vi ste sigurno umorni i treba vam odmora. Zato idem u kuhinju, da vam donesem što za jelo. Odmah ću se vratiti.

Majka je izišla iz sobe, a Boga je otišla za njom.

Mani i ja ostali smo sa gostom. Htjeli smo još štogod doznati.

— Kako izgleda Haldor? — upitao je Mani.

— Upravo ovako kao i ja; blizanci smo — odgovorio je Harald sa smiješkom.

— A kako je obučen?

— Kad je pobjegao imao je na sebi tamnomodri kaput sa dva reda velikih dugmeta i veliki šešir sa širokim obodom.

— Onda ćemo ga prepoznati, ako ga kadgod susretnemo.

— Možda, ali teško, da ćete ga ikad vidjeti!

— Mislite li, da bi bilo opasno, ako bi naišli na njega? — ispitivao je Mani dalje.

— Svakako da bi bilo opasno, mali moj prijatelju. On bi se grčevito branio od svakoga, tko bi pokušao, da ga uhvati.

— A je li strašno jak?

— Jest silno snažan — rekao je Harald, pogledao mališa i opet se nasmijao.

Manijeve oči su se raširile.

— Onda je dobro, da je tako daleko od nas — rekao je brat.

— Da, on je daleko; ali kad biste mu došli blizu, on bi vas sigurno ubio.

— Prema tome on je opasan čovjek! — povikao je Mani.

— Jest, opasan je — dodao je Harald.

— Ali prije ste rekli, da je on dobar.

— Da, nekada je bio dobar. Ali od kada je postao razbojnik, jako je opasan. Nikako se neda živ uhvatiti.

Mani i ja zadrhtali smo pri pomisli, da bismo se mogli susresti s ozloglašenim čovjekom i bili smo veseli, što je tako daleko od nas.

Nakon nekoliko časaka Mani je nastavio sa zapitkivanjem.

— A jeste li na vrhu gore našli dosta jagoda?

— Jesam, ali nisu još zrele.

— Kakve jagode rastu tamo gore posve na vrhu?

— Posve gore na vrhu ne rastu nikakve jagode, ali malo niže po obroncima rastu slatke pepeljuge.

— Noni, — povikao je Mani sav ushićen — za koji dan moramo poći tamo gore!

— Da, Mani potvrdio sam — poći ćemo.

— A je li lijepo tamo gore na planini? — pitao je Mani dalje.

— Jest, prijatelju, tamo je jako lijepo.

Mani se približio Haraldu i molio ga, da mu pripovijeda, što se sve vidi s gore.

Harald mu je pričao:

— Odozgo se vide gore, doline i krasni krajevi na sve strane, i strme pećine i zeleni brežuljci, klisure i gudure, rijeke i potoci, a na sjeveroistoku veliki, plavi Atlanski ocean.

— O, to mora da je krasno! — radovao se Mani. — Zar ne, Noni, da ćemo i mi poći onamo gore?

— Hoćemo, Mani, poći ćemo!

— A što još ima na planini? — upitao je Mani ponovno.

— Ima mnogo životinja, osobito ovaca, konja i divljih bikova, kojih se treba naročito čuvati; zatim lisica i mnogo raznih ptica...

Uto su se otvorila vrata.

Mati i Boga donijele su obilno jela za našega gosta.

Harald se prekrstio i pomolio, a zatim je počeo jesti i išlo mu je u tek.

Najedamput se okrenuo k majci i rekao:

— Gospodjo, molio bih vas još nešto. Ujutro moram

rano ustati i poći na put, pa bi me zato veselilo, ako bih pošao rano na spavanje.

— Kako hoćete, tako učinite — odvratila je majka.

Zatim je dodala:

— Boga, idi i gore u maloj sobi pripravi krevet za gosta!

Boga je otišla.

Kad je Harald pojeo, rekao je:

— Još bih vas nešto molio, gospodjo.

— Samo recite, vi ste naš gost — odgovorila je majka.

— Veoma sam vam zahvalan za sve ovo, ali biste li mi mogli prodati koje tane?

Majka je tada ustala i otvorila škrinju, u koju je otac spremao svoju lovačku pušku. Iz nje je izvadila kutiju s nabojima i rekla Haraldu, neka uzme, koliko treba.

Harald je napunio svoju torbicu, a zatim iz džepa izvadio novčanik, da plati naboje.

Majka nije htjela uzeti novac, pa ga je čovjek morao spremiti u džep.

Tada se zahvalio i ustao.

Majka je rekla:

— Želite li sada poći na počinak? Ili možda trebate još nešto?

Harald je odgovorio:

— Smijem li vas, gospodjo, zamoliti još nešto? U selu ne treba, da tko dozna, da sam bio ovdje, zar ne?

Majka je upitno pogledala Haralda.

Mani i ja takodjer smo se začudili toj želji.

Harald je opazio naše čudjenje i rekao:

— Razumjet ćete, da mi je teško i mučno, kada me ljudi ispituju o bratu. Zato u tudjem kraju izbjegavam ljude, koliko god mi je moguće. Nadam se, da će tome naskoro biti kraj.

Ovo nas je objašnjenje malo umirilo.

Majka je odvela Haralda u njegovu sobu.

Mani i ja pružili smo mu ruku i zaželili laku noć.

*

II

Gora nas poziva i privlači

Drugo jutro, kad sam se s Manijem ustao, Harald je već bio otišao.

Njegov dolazak i odlazak nije ljudima u Medruveliru bio nimalo sumnjiv. Selo je bilo veliko i svaki dan dolazio je po koji gost.

Ja i brat nismo mogli zaboraviti Haraldov pohod.

Ljepote planina, o kojima nam je pripovijedao, krasni pogled na Atlanski ocean, pećine i klisure, životinje i ptice, koje stanuju u gori — sve nam je to ostalo još u živom sjećanju.

U posljednje dane nas dvojica i nismo razgovarali ni o čemu drugom, nego samo o izletu na čudnovatu goru. U njoj smo, osobito navečer, prije nego što smo zaspali, vidjeli gorske duhove i sva moguća bića iz bajki, ukratko rečeno, beskrajno lijep novi svijet.

Mi smo, doduše, već više puta bili na obroncima i sjenokošama, zapadnih gora, ali uvijek smo išli samo do strmih pećina, najviše dva sata hoda od sela, a to nije bilo još ni pola puta od podnožja do najvišega gorskog vrha.

Zato smo svakako htjeli poći upravo gore i popeti se na vrhove, koji strše u oblake.

Svoj naum smo vješto skrivali.

Morali smo pričekati koji lijepi dan, jer nas inače ne bi pustili od kuće.

Taj lijepi dan uskoro je došao.

Zrak je bio jasan i čist, sunce je sjalo svjetlo i toplo.

Svaki čas izlazio sam s Manijem pred kuću i pogledavao u goru: njezin visoki vrh pričinjao nam se sada mnogo bliže nego prije, i hridine smo vidjeli posve dobro.

Zato se Mani brzo odlučio i rekao:

— Slušaj, Noni, kako bi bilo, da podjemo onamo odmah sada? Put do gore nije valjda tako dalek?

Okrenuo sam se na sve strane, od straha da nema koga u blizini, tko bi nas mogao čuti.

Nije bilo nikoga.

Ipak, zbog opreznosti otišli smo na obližnji brežuljak, gdje smo sjeli i savjetovali se.

Mani je htio da podjemo odmah.

— Dobro, Mani — rekao sam — ali moraš pomisliti: ako se hoćemo popeti upravo na vrh, moramo poći na cijeli dan, a to znači, da tada moramo ustati vrlo rano. Zato mislim, da će biti bolje, ako pričekamo do sutra, zar ne?

— Ne, ne — odvratio mi je živahno. — Tako dugo ne smijemo čekati. Vrijeme je danas prekrasno!

— Baš zato, Mani, možemo još mirno pričekati. Vrijeme će i sutra biti isto tako lijepo, kao što je i danas.

Mani je uzdahnuo i rekao:

— A što će biti, ako ne budemo smjeli ići?

— Ništa se ne boj! — utješio sam ga. — Moramo lijepo zamoliti majku, da nam dozvoli.

Mani se povukao za uho — to je on uvijek činio, kad je bio u neprilici, što da čini — i rekao:

— To je baš ono, što je najteže.

— Da, i meni se čini.

— Onda je najbolje, Noni, da je ti zamoliš za dopuštenje.

— Vrlo rado. Hajdemo odmah k njoj.

— Dobro — rekao je Mani i poskočio. — Samo pazi, da joj ne kažeš, da hoćemo baš na vrh, jer nas onda sigurno ne će pustiti.

— Imaš pravo, Mani, o tome joj ne ću spomenuti ni riječi.

U taj čas nismo ni pomišljali, da na taj način ne ćemo majci govoriti istinu.

— Što ćeš onda reći majci, Noni, da ništa ne opazi?

— O, samo ću je zapitati, da li smijemo poći u goru, da beremo jagode. Ako kaže »da«, onda smijemo ostati tamo, dokle budemo htjeli, pa ćemo se tada lako popeti tako visoko, koliko budemo željeli.

— Posve dobro, tako učini.

Otišli smo k majci.

Otac, na sreću, nije bio kod kuće.

— Majko, — počeo sam — ja bih sutra ujutro htio sa Manijem poći na izlet u goru, pa bismo se zato ranije ustali. Nemaš li ništa protiv toga, majko?

— Nemam, djeco, samo ako bude lijepo vrijeme.

Mani se neobično veselio. Poskakivao je od radosti i zagrlio majku oko vrata.

Skoro nas je izdao!

Naime, majka se začudila tolikom veselju, pa nas je pogledala i zapitala:

— A što namjeravate raditi u gori?

— Brati ćemo pepeljuge.

— Pepeljuge?! Sada, djeco, još nema pepeljuga! Još nisu zrele, to bi bilo prerano za njih.

Bio sam u neprilici i pogledao Manija, koji se opet povukao za uho: mislili smo, da je naša osnova propala.

Ipak sam se skoro snašao i rekao:

— Nešto će ih možda već biti zrelih, a osim toga ima i drugih stvari.

— Tako, a kakvih?

Mani, koji je htio popraviti moju pogrešku, bio je odgovorio:

— Htjeli bismo pretražiti špilje i pećine, da nadjemo pužića i školjki; ja bi ih tako rado brao.

Majka se nasmijala i odgovorila mu:

— Mali moj Mani, onda je, mislim, najbolje, da ostaneš kod kuće. Još bi mogao po nesreći pasti u kakvu jamu, pa te više ne bi bilo kući!

Mani se nije dao smesti. Opet je zagrlio majku i rekao joj:

— Draga majčice, ništa se ne boj! Dobro ću paziti, da ne padnem u ponor, a ako susretnem gorske duhove, uteći ću im i ne će me moći da uhvate. Budi tako dobra i dopusti nam!

Majka se morala ponovno nasmijati.

— A zašto hoćete da idete onamo tako skoro?

— Potražit ćemo i gorsko cvijeće — odgovorio sam ja. — Tamo gore ima mnogo šarenog cvijeća i bilja!

— Što se vi, djeco, svega ne domislite! Držim, da bi

bilo dobro, kada bi i Boga pošla s vama. Ona bi pazila na vas; ovako, bojim se, da biste otišli predaleko...

S našom osnovom bivalo je sve slabije.

Manija sam žalosno pogledao.

I Boga bi išla s nama! Za ime božje, onda bi nam bilo sve pokvareno!

Tada sam ja ponovno započeo:

—Ne bismo li, majko, radije nas dvojica išli sami? Ako s nama podje i Boga, ona će sigurno povesti sa sobom nekoliko djevojčica, koje se ne mogu žuriti, jer će se zaplitati u svoje duge suknje i tako ne ćemo dospjeti nidokle. Zato neka djevojčice ostanu kod kuće, a Mani i ja poći ćemo radije sami.

Majka se opet nasmiješila.

Konačno je popustila i rekla:

— No, pa neka vam bude. Podjite sutra ujutro, ali gledajte, da se ne vratite kući kasno!

Lijepo smo se zahvalili majci i izišli brzo iz sobe, da se još ne bi možda predomislila ili porekla dopuštenje. A to nam ne bi bilo nimalo drago.

Istom napolju smo se veselili. Skakali smo, valjali se po travi i vriskali od radosti.

Kad smo se malo nadivljali, počeli smo razgovarati o pojedinostima našega izleta. To je svakako bilo potrebno, jer smo se spremali na cjelodnevno putovanje.

Upitao sam brata:

— Mani, što misliš, hoćeš li izdržati i hoćeš li moći da pješačiš tako daleko?

— O, kako da ne, vrlo lako — odgovorio mi je živahno. — I onako ovdje cijeli dan trčim i skačem i nikada nisam umoran. Uostalom, zar već nisam bio u planinama?

— Jesi, Mani, bio si. A možda ćemo tamo gore naići na kakvoga konja, pa ćemo ga uzjašiti i tako prijeći koji komad puta. Zato ćemo sa sobom ponijeti uzice, da možemo lako napraviti uzdu.

— Vidiš, ja se toga ne bih mogao sjetiti, Noni. Ha, to će biti lijepo! — rekao je Mani oduševljeno.

— Ti valjda nemaš ništa protiv toga, da jašimo?

— Kako možeš tako nešto pitati? To će biti najljepše od svega!

— Sa sobom moramo takodjer uzeti nešto kruha, namazanog maslacem, jer ćemo inače ogladniti.

— Ne treba nam kruha — rekao je Mani. — Ja ću lako izdržati jedan dan bez jela.

— Ne, Mani, radije ćemo uzeti sa sobom kruha!

— Pa dobro. A kako ćemo urediti, da se sutra ujutro rano probudimo.

— Ne znam, što da uradimo, Mani.

Razmišljali smo.

Mani se prvi domislio i rekao:

— Prije spavanja zamolit ćemo Boga, da nam pošalje angjela, koji će nas probuditi.

— Zar misliš, da će to Bog učiniti?

— Zašto ne? On je svemoguć. Majka nam je već više puta rekla: ako štogod od Boga molimo, Bog to i učini.

Nisam mogao Maniju ništa prigovoriti i tako je to pitanje bilo riješeno.

Još nas je morila jedna briga: hoćemo li se s tako dugog puta moći da povratimo do noći kući?

Majka bi se ljutila, da ostanemo suviše kasno.

Mani mi je odgovorio:

— Samo se ništa ne plaši, Noni! Ujutro ćemo ustati jako rano, što budemo mogli ranije, a onda poći. Komad puta ćemo jahati i naskoro ćemo se popeti gore, gdje ćemo sjesti upravo na vrh i pojesti kruh. Onda ćemo se vratiti kući.

To je bio Manijev nacrt i po njemu s mo se odlučili ravnati.

Kako smo sve to zamišljali jednostavno i lako, a na kakve smo poteškoće naišli, doznat ćete naskoro.

Poslije podne pobrinuli smo se za kruh i sakrili ga u našoj spavaonici.

Ja sam potražio uzicu, koja će nam poslužiti za uzdu.

Naveče smo pošli rano na spavanje i zamolili smo Boga, neka nas ujutro rano probudi.

Tako smo zaspali.

III

Put na goru

U noći sam se najedamput probudio.

Bila je mjesečina.

Pogledao sam na sat: mala kazaljka stajala je medju trećim i četvrtim satom.

Tiho sam ustao i pošao do bratove postelje.

Mani je još čvrsto spavao.

Kad sam ga se dotakao, odmah je otvorio oči. Pospano me je pogledao i ljubazno mi se nasmiješio. Onda je protrljao oči, da otjera pospanost, i dohvatio svoje hlače.

Ja sam mu rekao posve tiho:

— Pazi, Mani, da ne lupaš. Ako se tko probudi, morat ćemo opet u krevet, a onda se ne bismo mogli popeti upravo na vrh.

Mani se oprezno oblačio i tako nam je napokon uspjelo, da smo napustili sobu, a da nikoga nismo probudili. Polako smo išli po stepenicama i kroz dugu, tamnu vežu došli do vrata.

Pred vratima morali smo proći kraj našega psa Fida.

On je ležao u kutu i odmah nas je opazio.

Šapćući smo ga pozvali.

Fido je zijevnuo i isplazio jezik tako daleko, da smo se jedva uzdržali od smijeha. Onda je ustao.

Kad je Fido vidio, da smo otvorili vežna vrata, bio je radostan. Skočio je kroz vrata i skakao od veselja sad po meni, sad po Maniju. Jedva smo ga toliko umirili, da nije na glas lajao. Kad je kuća bila već daleko iza nas, krenuli sm onom istom stazom, kojom je prije nekoliko dana došao Harald Helgason.

Išli smo u pravcu zapada prema gori.

Žurio sam se bratom koliko smo mogli, jer je još uvijek mogao da se otvori prozor i da nas otac ili majka pozovu, da se vratimo.

Sigurnima smo se osjećali istom onda, kada smo došli do ovčjih torova.

Ovdje smo već morali počivati, jer smo se zadihali i jer je Maniju srce jako udaralo.

Od ovčjih torova dalje išli smo lagano.

Sjetio sam se, da mi je Mani jučer rekao, kako ćemo se cijelim putem žuriti, pa sam mu kazao:

— Mani, ne vjerujem, da ćemo na najviši vrh doći tako brzo, kako si ti jučer mislio.

— Ni ja takodjer ne vjerujem u to — odgovorio je Mani sav zadihan. — Ne smeta ništa — dodao je — ipak ćemo nastojati da dodjemo do vrha.

Tako smo išli i već smo se popeli do nekih strmih sjenokoša.

Fido je neprestano išao pred nama. Više puta, ako je bio predaleko, vratio se ili je skakutao u stranu lijevo i desno. Činilo se, da je neumoran.

Nakon dobrog sata hoda, Mani je najedamput zastao i rekao:

— Noni, ne bi li bilo dobro, da opet malo otpočinemo?

I u taj čas već je sjeo na velik, plosnat kamen, koji je virio iz zemlje.

— Da li ti opet jako udara srce, Mani?

— Da i noge me bole.

Sjeo sam kraj njega na kamen, jer sam i ja takodjer bio umoran.

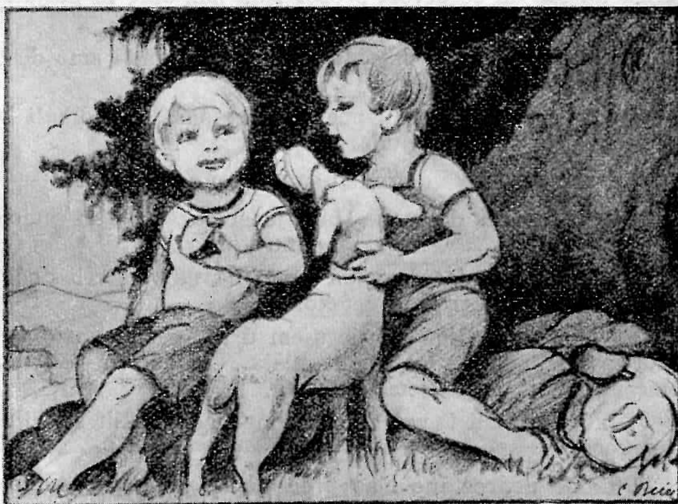
Tađa sam mu rekao:

— A jesi li gladan, Mani?

— Jesam, jako. Mislim, da bi bilo dobro, da smo kod kuće štogod jeli.

— Da to smo trebali napraviti.
Kako je to, Noni, da čovjek tako brzo ogladni?
— Eto tako, Mani. A jučer si mislio, da ćeš lako bez jela i pića izdržati cijeli dan.

— Jest, jučer sam mislio tako, ali danas više ne mislim! Ne bismo li jeli malo kruha?

— Hoćemo, Mani!
Razmotao sam dva najveća komada i pojeli smo ih. Ostala su nam još četiri.

— Ove moramo spremiti za kasnije — rekao sam. — Dobro će nam doći, kada opet ogladnimo.

— Ja bi ih i sađa vrlo lako pojeo — rekao je Mani.

Kad smo se tako najeli i još malo odmorili, ojačali smo. Ustali smo i pogledali oko sebe.

Tamo daleko, daleko pod nama vidjeli smo Medruvelir. Kuće, koje su nam se inače činile tako velike, bile su sada sićušne. Iz dimnjaka nekih kuća već se dizao dim. To su ljudi kuhali kavu.

— Kad bismo sada mogli dobiti šalicu tople kave ili mlijeka! — uzdahnuo je Mani.

— Pusti sađa takve misli, koje ništa ne pomažu — rekao sam mu. — Pogledaj radije, kako je lijepo nebo tamo gore!

Sunce je izlazilo. Na sjeverozapadu bile su gore kao u svijetlom plamenu i žarile se kao u zlatu.

— O, kako je lijepo! — povikao je Mani. — Nešto tako lijepo nisam još nikada vidio.

Da, prekrasno je; a pomisli, kako će istom biti lijepo, kada se popnemo posve gore!

— Sada moramo nastaviti put. Ja nisam više ništa umoran — rekao je Mani.

Ustali smo i pošli dalje.

Više nismo žurili tako kao prije. Kad smo osjetili umor, uhvatili smo se za ruke i tako pomagali jedan drugome. U početku smo još živahno razgovarali, ali naskoro smo opazili, da je bolje, ako ne govorimo; onda nam nije trebalo loviti dah.

Prelazili smo uzvisinu za uzvisinom i umorili se tako, da smo bili posve uznojeni.

Kad smo se popeli na jeđnu uzvisinu, rekao mi je Mani:

— Kako je to čudno: čini mi se, kao da gora još više raste, što se više penjemo.

— I meni se takodjer pričinja tako, Mani. Ovim visinama kao da nikada ne će biti kraja. Neprestano se pojavljuju nove, a najviši vrh, još je jako daleko.

— Da, Noni, upravo sam i ja tako mislio.

Tada je pokazao prstom na obližnji najviši vrh, koji smo vidjeli, i rekao:

—Pogledaj, tamo gore imamo opet novi greben. Čini se, kao da je on najviši. Ali vidjet ćeš, kad se popnemo na njega, opet ne će biti zadnji!

Mani je imao pravo.

Tiho smo se penjali po strmom obronku i kad smo bili na vrhu, pred nama se rasprostirala sočnozelena ravnica, a iza nje se opet uzdizala gora.

— Vidiš — rekao je Mani — da je tako kako sam kazao. Tamo gore opet je drugi vrh, koji se uspinje do oblaka. Što misliš, jeli to najviši?

— Ne znam, Mani, ali mora da smo se popeli već vrlo visoko.

Okrenuo sam se i pogledao dolje. Zbilja, prošli smo već dobar komad puta. I pružao nam se divan pogled!

Uhvatio sam Manija za rame i rekao mu:

— Pogledaj, Mani, kako je ovdje lijepo! I kako je sada malena naša kuća! Mislim, da smo se popeli već toliko visoko, koliko je do nje. Valda ćemo naskoro biti na vrhu.

Maniju se razvedrilo lice. Prekrasni sunčani kraj, koji se u daljini prostirao pred nama, kao da ga je očarao. Nije mogao da ga se nagleda.

Vidjeli smo mnogo sela i livada, ljudi i životinja. Na sjeveru su se prostirale doline, a isto tako prema istoku i jugu, dokle je dopirale naše oko.

Herga, velika rijeka, činila nam se kao potočić, koji se ljeska na sunčanom svijetlu.

Dok smo tako stajali i divili se prekrasnom kraju, Mani je, pokazujući prema sjeveru, najedamput povikao:

— Noni, pogledaj, nije li ono Atlantski ocean, što se vidi tamo izmedju onih gora?

Pogledao sam malo bolje u onome smjeru, koji mi je označio, i opazio nešto, što je bilo okruglo i bljeskalo se. Bilo je plavo kao nebo i u bljesku jasnoga, žarkoga sunca izgledalo mi je kao dragulj, okružen zlatom.

— Imaš pravo, Mani, to je Atlantski ocean — rekao sam mu.

— Prema tome smo zbilja već vrlo visoko — kazao je Mani ushićeno — sada ćemo naskoro doći na vrh!

Opet smo se uhvatili za ruku i preko zelene ravnice stupali smo brzo prema zapadu.

Kad smo se popeli na vrh, imali smo pred sobom ponovno posve novi vidik.

Oko nas bile su klisure i pećine, obrasle većinom poznatom islandskom mahovinom ili gorskom travom, kako je nazivaju Islandjani. Dragocjeno ovo zelenje je crvenkasto ili pepeljaste boje.

Iz svih pukotina i udubina provirivala je sočna trava, izmedju koje se mogao vidjeti po koji crveni, plavi i rumeni gorski cvijet.

Posve u pozadini uzdizale su se i stršile goleme, skoro šiljaste pećine.

Tada smo se sjetili pećine u znamenitom tjesnacu Almanadja u južnom dijelu otoka, o kojoj nam je majka toliko puta pripovijedala.

Sirota! Što bi sada uradila, da nas vidi?

Još smo malo postojali i gledali, ali to nam nije pomagalo.

Konačno je Mani progovorio:

— Kako bi bilo, da podjemo čak do pećina? Možda ćemo tamo naći kakvu pukotinu, kroz koju ćemo moći da prodjemo.

— Ne vjerujem, Mani, da tamo ima kakva pukotina. A što će biti onda, ako se na nas sruši kamenje? Moramo krenuti na jug ili na sjever, da zaobidjemo pećinu.

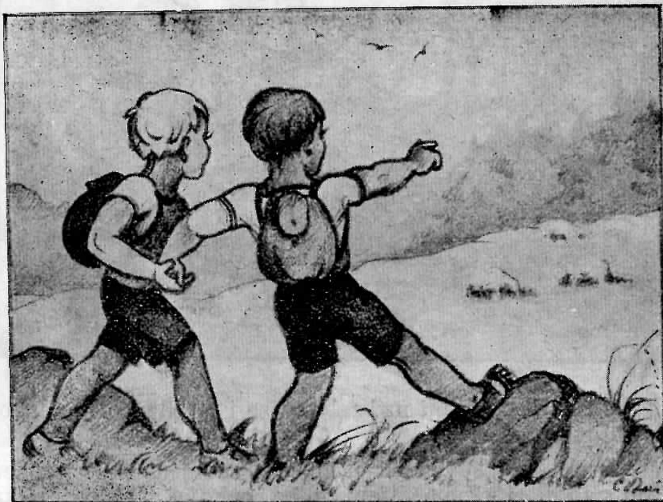
— To bi bilo strašno zaobilaženje, Noni!

Bratu su se orosile oči. Bio je umoran i gladan, a ipak je želio, da se popnemo na visoki vrh.

IV

Ovce u pećini

Nisam znao, što da učinim, da umirim brata. Najedamput on se sam nečega dosjetio:

— Kako bi bilo, Noni, da kleknemo i zamolimo Boga, da nam pomogne? Znaš, on može sve.

— To ti je dobra misao, a i ostvariva!

Poklekli smo na veliki kamen, koji je bio tako gusto obrastao islandskom mahovinom, da nam je na tom dragocjenom zelenilu bilo, kao da pod koljenima imamo mekane jastuke.

Najprije smo molili tiho svaki za se, a onda je rekao Mani:

— Znaš što, Noni, jutros, kad smo ustali, zaboravili smo moliti.

Nemalo me je bilo stid, kad me je toga sjetio mladji brat.

Mani je imao posve pravo i morao sam priznati svoju pogrešku.

Tada je Mani, koji je znao napamet lijepu jutarnju molitvu u stihovima, molio i još dodao očenaš. Osjećao sam da smo visoko u tihoj gorskoj samoći molili s većom pobožnošću nego ikada prije.

Kad smo izmolili, ustali smo i sjeli na suhu, meku mahovinu.

— Sada će nam Bog sigurno pomoći — rekao je Mani.

— Što misliš, Mani, u kojem bismo pravcu sada pošli?

— Ne znam — rekao je — ali pričekaj, odmah ćemo vidjeti.

Tada je Mani podigao kamenčić i pokazao mi ga.

— Pogledaj, Noni, ovaj kamenčić je na jednoj strani bijel, a na drugoj crn. Bijela strana neka označuje jug, a crna sjever. Sada ću ga baciti u vis. Ako padne tako, da crno bude odozgo, krenit ćemo na sjever.

Bacio je kamen u zrak.

Odozgo je bila bijela strana.

— Vidiš, Noni, moramo poći prema jugu.

— Čekaj, Mani, i ja ću ga baciti — rekao sam.

Bacio sam kamen u vis, kao što je malo prije učinio Mani.

Opet je odozgo bila bijela strana.

— Jesi li vidio! — povikao je Mani. — Sada ti je valjda posve jasno, da moramo ići prema jugu.

— A kako to znade kamen, Mani?

— Ne, to ne zna kamen, nego Bog, koji nam na taj način pokazuje.

— Kako znaš to?

— Molio sam ga.

— Vidiš, Mani, to ne bi smio činiti. Majka veli, da su takve stvari praznoverje, a Boga nesmijemo kušati.

— Više ne ću, Noni. Držim, da bi ipak bilo najbolje, da krenemo prema jugu.

Nisam mu mogao prigovoriti.

Ustali smo i nastavili put.

Krenuli smo na jug, a onda okrenuli malo na zapad, da smo se naskoro približavali pećini.

Nakon nekoliko trenutaka rekao mi je brat:

— Noni, zar ovdje nigdje nema vode? Tako sam žedan.

— I ja sam žedan, Mani, i gladan sam, a i jako umoran.

— I Ja, i ja... Ah, šteta, da nismo sa sobom ponijeli više kruha!

Obojica smo bili potišteni. Ipak još nismo izgubili nadu, da ćemo se popeti na vrh.

Šuteći smo išli dalje, držeći se za ruke.

Najedamput je Fido, naš vjerni pratilac, počeo glasno lajati. Pozorno je slušao i okrenuo se prema pećini.

I nas dvojica pogledali smo onamo i u blizini pećine opazili smo nešto bijelo, što se micalo po travi.

— Što bi to moglo biti? — upitao sam Manija.

On je malo pažljivije pogledao svojim oštrim očima i zatim povikao:

— Noni, mislim, da su to ovce!

— Ovce?! Je li moguće, Mani? O, to bi bilo krasno!

Na nešto bolje nismo mogli naići.

Mani me je začudjeno pogledao.

— Što bi nam to pomoglo, kada bi i bile ovce?

— Što bi nam pomoglo? Pomisli, Mani, ako nadjemo kakvu posudu, lako ćemo se napiti mlijeka.

— Sjajno! Samo, Noni, što misliš, hoće li se ovce dati musti?

— Mislim, da hoće.

Maniju su se oči zasjale od veselja.
Zato me je opet upitao:

*

— Kako ćemo uhvatiti ovce, Noni? One su brže od nas dvojice.

— Neku ćemo već uhvatiti — utješio sam ga. — Uradit ćemo ovako; Fida ćemo svezati, da nam ne rastjera ovce. Kada dodjemo onamo, ti ćeš ga držati, a ja ću uhvatiti jednu ovcu.

Maniju se izvrsno svidio moj nacrt.

Pozvao sam Fida, uzeo iz džepa konop i njime ga svezao oko vrata.

Onda smo išli lagano i oprezno se približavali ovcama. što smo im bili bliže, Fido je bio sve nemirniji. Ali, kako je bio dobro odgojeni ovčar, uspjelo nam je, da ga umirimo.

Od vremena do vremena Fido je zalajao i vukao naprijed, ali ga je Mani zadržavao.

Tako smo išli i sve se više približavali ovcama. Nisu nas opazile. Mirno su pasle i nisu se obazirale.

Istom kad smo im se približili na stotinu koraka, pogledale su.

Mi smo se zaustavili.

Životinje su nas nekoliko trenutaka mirno gledale, a onda su opet nastavile pasti.

— To su sigurno ovce nekog seljaka, koji je tu u blizini, jer nisu ništa divlje — rekao sam Maniju.

— O, kad bi ti mogao koju uhvatiti, Noni! — odvratio mi je brat.

— Držim, da hoću, Mani. Čini mi se, da imaju mlijeka.

Tiho smo prešli još komad puta.

Do najbliže ovce bilo je još oko dvadeset koraka.

Najedamput su sve prestale pasti, okrenule su glave prema nama i gledale nas. Onda se cijelo stado stalo polako pomicati prema pećini, koja je bila već posve blizu.

Mani je već počeo uzdisati da ne ćemo dobiti mlijeka.

Ja sam tada u pećini opazio nekakvu udubinu. Bila je široka oko deset stopa.

Brzo sam rekao bratu:

— Ipak ćemo ih dobiti, Mani! Gledaj, tamo je nekakva udubina. Natjerat ćemo ih onamo. Ti ostani s Fidom ovdje, a ja idem, da ih utjeram!

U polukrugu pošao sam lijevo od ovaca i tjerao ih odozdo, a Mani ih je s Fidom gonio odozgo. Tako smo naskoro opkolili cijelo stado, koje je sada bilo izmedju mene, Manija i pećine.

Sve nam je uspijevalo.

Polagano i bez ikakvih poteškaća dotjerali smo ovce do ulaza u pećinu. Sve su ušle mirno u udubinu i nisu se zaustavljale, dok nisu došle u kut i tamo stale.

Udubina je bila duga oko dvadeset stopa.

Brže i lakše zbilja nije moglo ići.

Da nam koja ovca ne bi pobjegla, a onda bi i sve druge pobjegle za njom, Fido je morao stražiti na izlazu. Kraj njega nije ni jedna mogla umaći.

Sada možemo bilo koju od njih lako pomusti. A kako se muze, vidjeli smo već više puta kod kuće.

Pokleknuo sam i htio početi kod one, koja je stajala najbliže.

Tada se pojavila nova poteškoća.

Gdje da nadjemo posudu za mlijeko?

U udubini nije bilo baš nikakve posude.

Nismo znali, što da počnemo.

Razmišljali smo i okretali se po udubini, ali nismo mogli opaziti ništa, u što bismo mogli musti.

Napokon je Mani opet našao riješenje.

Uzeo je svoju okruglu, meku kapicu, udario njome nekoliko puta po koljenu, da je očisti od prašine i pijeska, a onda ju je malo rukom dotjerao i rekao:

— Tako, Noni, sada možeš ovamo lako musti!

Morao sam se slatko nasmijati njegovoj dosjetki. Uistinu kapica se mogla posve lijepo upotrijebiti kao posuda.

Poklekao sam, a Mani je držao kapicu, u koju sam muzao snježnobijelo, toplo mlijeko.

Kad je kapica bila puna, brat ju je slatko na dušak ispio.

— Je li mlijeko dobro, Mani? — upitao sam ga, kad više nije imao.

— Izvrsno je. Ima odličan okus. Tako dobrog mlijeka nisam još nikada pio. Još ga moram dobiti, još!

— Daj mi kapu, Mani. Dobit ćeš, koliko hoćeš.

Bio je neobično žedan: još dva, tri puta morao sam mu kapu napumiti toplim, mirišljivim mlijekom.

Onda sam ja došao na red.

Pomuzao sam drugu ovcu i napio se mlijeka Bilo je zbilja, kako je rekao Mani, sjajno piće s izvrsnim okusom.

Kad smo se napili do sita, pustili smo ovce opet na slobodu. Polako i mirno izišle su iz udubine i počele ponovno pasti.

Brat i ja osjećali smo se osvježeni.

Na ulazu smo još malo sjeli.

Fido je legao kraj nas.

Skinuo sam mu konop, koji sam mu prije svezao oko vrata.

— Jadni pas, od jučer nije ništa dobio ni jesti ni piti! — pomilovao ga je Mani.

— Da, Mani, Fido mora takodjer nešto dobiti!

Posegnuo sam u džep i izvukao svoja dva komada kruha, koja su mi još ostala, i jedan sam komad dao psu.

Kako ga je brzo nestalo!

Mani je takodjer slijedio moj primjer i dao Fidu jedan od svoja dva komada kruha.

Naš četveronožni prijatelj bio nam je za ovo veoma zahvalan. Mahao je repom, plazio po nama prednjim nogama i klimao glavom sad meni sad Maniju. Time nam je htio pokazati, kako je zadovoljan.

Tako smo se sva trojica okrijepili i osnažili, da možemo nastaviti put.

Ovce su dalje mirno pasle. Jedva su se obazrele na nas, kada smo prolazili kraj njih.

Mani im je povikao:

Zbogom i lijepo vam hvala za dobro mlijeko!

V

KONJ U TRAVI

Nakon osvježenja bilo nam je lakše hodati nego prije. Bili smo kao preporodjeni.

Ipak nam je bilo čudno: što smo više išli, visokoj pećini nije bilo kraja.

Naskoro smo se opet umorili.

Najedamput je Fido zastao, naćuli uši , zarezao, zalajao i nekamo se zagledao.

— Što li je opet nanjušio? — upitao je Mani.

Nismo mogli ništa opaziti i nastavili smo put.

Nakon nekih pet minuta hoda, povikao je Mani:

— Sada već vidim!

I ja sam takodjer ugledao konjsku glavu, koja je provirivala iz visoke trave.

Fido je počeo glasno lajati. Morali smo ga ušutkivati.

Tada sam se ja nečemu dosjetio.

— Imamo sreću, Mani — rekao sam. — Tamo gore u travi leži konj i počiva. Moramo ga uhvatiti.

— Da, Noni, a onda ćemo jahati! Tada više ne ćemo biti umorni i žurit ćemo!

Mani je bio sav izvan sebe od veselja.

— Samo, sada moramo dobro paziti — rekao je — da nam ne pobjegne. Konja nije tako lako uhvatiti, kao što se hvataju ovce.

— Znam, znam, Mani, ja sam već više puta hvatao konje. Idem ja onamo sam, a ti ovdje pričekaj sa Fidom i dobro ga drži.

— Hoću, Noni, samo pazi, da ti konj što ne napravi.

Oprezno sam se približivao konju.

On me je samo gledao svojim velikim očima i nije se ni pomakao.

Prilazio sam mu na prstima korak po korak.

Kad sam mu prišao već posve blizu, pozorno sam ga gledao i spustio se mirno na koljena. Srce mi je burno udaralo.

Bojao sam se, da konj iznenada ne skoči i ne udari me.

Nisam smio oklijevati.

Oprezno sam se približio životinji i metnuo joj ruku na grivu.

Tako je bila uhvaćena.

Osjećao sam, kako konj dršće po cijelom tijelu, ali nije ni pokušavao, da se digne.

Gladio sam ga po glavi, da ga umirim.

U isto vrijeme izvukao sam drugom rukom iz džepa konop, metnuo mu ga u usta, provukao ga ispod jezika, zatim mu ga ovio oko donje čeljusti, a onda ga na lijevoj strani zauzlao; tada sam drugi kraj konopa prebacio preko konjske glave i zavezao ga desno od donje čeljusti.

Tako sam ga zauzdao i imali smo konja za jahanje.

Pozvao sam Manija.

On je dožurio s Fidom.

Pas je oprezno obilazio oko našeg velikog uhvačenika i njuškao ga sa svih strana.

Konj je mirno ležao u travi.

Mi smo ga tjerali, da ustane, ali sve je bilo uzalud.

Tada sam rekao Maniju:

— Ako ne ustane, mi ćemo sjesti na njega i tako ga prisiliti, da se digne.

I Mani je takodjer mislio, da će to biti dobro.

Prije nego što smo sjeli na konja, Mani me je bojažljivo zapitao:

— Znaš li, možda, Noni, čiji je to konj?

— Sigurno je kojega seljaka — umirio sam ga — koji je dotjerao konja ovamo na pašu. Samo se ništa ne boj, Mani! Znaš, ja sam već više puta znao uhvatiti ovakvog konja i na njemu malo pojahati!

Mani se primirio i polako smo se pripravljali, da se popnemo na ležećega konja.

Najprije sam sjeo ja, a onda sam pomagao Maniju, koji je morao sjesti iza mene.

Tada smo mislili podići konja na noge.

Maniju sam rekao, da se čvrsto drži za me, što je i učinio. Obuhvatio me je obim rukama i rekao:

— Tako, sada dobro sjedim i ne ću pasti!

Ja sam lijevom rukom držao uzdu, a desnom sam se držao za grivu.

Zatim smo počeli vikati:

— Na noge!... Ustaj!... Diži se!... Hajde!...

Obojica smo vikali i zajedno udarali konja nogama.

Ništa nije pomagalo.

Konj je samo okretao glavu sad lijevo sada desno. Nekoliko se puta posve okrenuo i dobroćudno pogledao nas male jahače.

Nismo znali, što mu je. Sve vikanje i udaranje bilo je uzaludno.

Napokon je rekao Mani:

— Znaš šta, Noni: morali bismo imati bič, onda bi već išlo!

— Ali ga nemamo!

— Zar ne možeš bolje zategnuti uzdu? — upitao je zatim.

Potegnuo sam bolje za konop, a onda smo ga obojica opet stali udarati nogama i vikati, da ustane.

Konj je samo nekoliko puta podigao glavu, a zatim je ponovno spustio.

Počeli smo ga tući i rukama i glasnije smo vikali. I Fido je lajao, ali konj se ni na to nije obazirao.

Izgledalo je, kao da sve ovo smatra šalom.

Sada više nismo znali, što da upotrijebimo, da ga dignemo.

Tada smo još neko vrijeme sjedili na konju i odmarali se.

Najedamput je Mani povikao:

— Noni, sada sam opazio bič! Gledaj, tamo dolje u grmlju možemo lako odrezati šibu, pa ćemo imati bič.

— Ti imaš danas samo dobre dosjetke, Mani — pohvalio sam brata. — Dobro, ja idem po šibu, a ti medjutim pazi, mirno sjedi i čvrsto drži uzdu!

Sišao sam s konja i Maniju predao uzdu. Zatim sam pošao u grmlje, gdje sam nožićem odrezao dvije lijepe šibe, i vratio se k Maniju. Jednu šibu dao sam njemu.

Popeo sam se ponovno na konja i obojica smo ga udarali šibama.

Ali tko bi vjerovao, konj je pustio da ga tučemo, koliko smo god htjeli, ali ustati nije htio. Izgledalo je, kao da ne osjeća udarce.

— Mani, čini mi se, da konj baš ništa ne osjeća, što ga tučemo — rekao sam bratu.

— Misliš?

— Da, skoro sam uvjeren. Držim, da je to zbog toga, što mi nismo dovoljno jaki, da ga udaramo.

— Što da učinimo, Noni?

— Najbolje će biti, ako opet sidjemo s konja. Onda ću stati iza njega i vidjet ćeš, što će biti.

Rekao, učinio.

Skočio sam s konja, dao Maniju uzdu i stao iza ležeće životinje. U ruci sam držao malo prije odrezanu šibu.

— Sada pazi, Mani, da ne padneš, ako konj skoči! — rekao sam. — Odmah ću početi! Držiš li uzdu čvrsto?

— Da, samo počni!

Opazio sam, kako je životinja nekako bojažljivo okrenula glavu prema meni i gledala me.

Odmakao sam se za dobar korak, podigao šibu iznad njega i vikao, koliko sam mogao.

Fido mi je pomagao lajanjem.

Konj je načulio uši.

— Pazi, Mani! — povikao sam i zatim stao konja jako udarati.

To je pomagalo.

Do sađa krotka životinja najedamput se stresla i stala na prednje noge.

Mani se pomakao od vrata skoro do repa. Zavikao je:

— Pomozi, Noni, u pomoć! Pasti ću!

— Ne ispuštaj konop! Drži čvrsto uzdu!

Sva je sreća, što ju je omotao oko ruke, inače bi pao. Tako je visio na konju.

Konj je još više divljao. Otvorio je gubicu, prevrtao očima i neprestano mahao repom.

To je za mene bio grozan prizor.

Mani je vikao iz svega glasa.

Bojao sam se za njega.

— Skoči na zemlju! — povikao sam mu.

Nije mogao radi konopa, kojega je čvrsto omotao oko desne ruke. Lijevom se rukom držao za grivu.

Konj se najedamput naglo uspravio i na zadnje noge i odjurio s mojim bratom prema jugozapadu.

Sve se ovo odigralo u nekoliko trenutaka.

Potrčao sam za njima, što sam brže mogao.

Fido je naskoro dostigao konja i pokušavao ga ugristi za zadnje noge.

— Spusti se s konja, skoči s konja, Mani! — vikao sam bez prestanka za njim.

Za odgovor slušao sam potresne vapaje svog brata, koji se tresao na jurećem konju.

Nakon nekoliko časaka nestalo je medju tamnim klisurama i konja i jahača.

VI

Neugodno jahanje

Brzo sam trčao, pa sam se jako zadisao i bio tako umoran, da više nisam mogao dalje. Morao sam se malo zaustaviti.

Fido me je sažalno gledao, zatim je otišao naprijed i opet se vraćao, kao da je htio reći, da moramo poći dalje.

Nisam mogao bio sam previše umoran.

Strah i zabrinutost za ubogoga Manija posve su me utukli. Pobjegloga konja nisam više mogao dostići.

Ipak, brata nisam ni uz koju cijenu smio ostaviti. Morao sam ga tražiti i naći, pa makar mi se dogodilo ne znam što.

Ova misao dala mi je novu moć. Ustao sam i htio poći.

Fido je veselo lajao i skakao preda mnom.

Kad sam malo zastao, vratio se k meni, skakao mi na prsa i vukao me za odijelo, da me ohrabri.

Tako smo prošli dobar dio puta. Žurio sam se, koliko se dalo.

Najedamput sam osjetio probadanje u prsima. Srce mi je jako udaralo. Pred očima mi se zamaglilo i napokon sam se onesviješten srušio u pijesak...

Kad sam se opet osvijestio, osjetio sam nešto mokro i meko na obrazu.

Otvorio sam oči i kraj glave ugledao Fida. Zabrinuto me je promatrao i dahtao mi po licu.

Kad je opazio da sam još na životu, bio je od veselja sav izvan sebe. Sjeo je na zemlju kraj mene i neprestano mahao repom.

Premda mi je bilo vrlo teško, uspjelo mi je, da usta-

nem i doteturam se do obližnjega pločastoga kamena, na koji sam sjeo i razmišljao, što da uradim.

Tada sam se sjećao cijelog užasnoga događjaja i maštao.

Vidio sam Manija, svoga dragoga brata, na divljem konju, kako na njemu juri kroz tjesnace i iznad ponora. A ja ovdje sjedim, ne mogu mu pomoći i ne znam, gdje je. Otac i majka uzalud će nas čekati, a nas dvojica ne ćemo doći...

Možda je Mani u smrtnoj opasnosti, mislio sam, a ja, stariji brat, sjedim i predomišljam se.

Ustao sam i htio poći — Fido je opet zalajao od veselja — ali, jao, čim sam zakoraknuo, opet sam sjeo na kamen.

Bio sam žalostan. Osjećao sam, da mi na oči naviru suze. Obim rukama pokrio sam lice, naslonio laktove na koljena i zajecao, kao što nikada u životu.

Kad sam se naplakao, ustao sam i plašljivo se obazirao na sve strane.

Osim Fida, koji je još uvijek sjedio na istom mjestu, nigdje se nije vidjelo ništa živo.

Izvadio sam iz džepa maramicu i obrisao uplakano lice.

Tada mi je sinula misao, da zamolim Boga, neka mi on pomogne.

Kleknuo sam, sklopio ruke i glasno govorio:

— Dragi Bože, pomozi mi, da nadjem svoga brata! Ah, pomozi mi, pomozi!...

Tada mi je bilo lakše.

Pomislio sam: morao bih naći drugoga konja, da mogu dostići Manija. Konjâ, mislio sam, ima ovdje. Gdje da samo kojega potražim?

Tada sam se sjetio, da sam malo prije vidio nekoliko pašnjaka s visokom sočnom travom. Tamo ću sigurno naći kakvoga konja.

Pošao sam prema jugu.

Probadanje u prsima mi je prestalo i tako sam mogao opet hodati. Na sreću, trebalo je ići nizbrdo.

Obazirao sam se na sve strane i uspinjao se na uzvisine, da bih što bolje vidio...

Tako sam prilično dugo uzaludno tražio, ali nisam gubio nade; bio sam uvjeren, da ću uspjeti.

To se i dogodilo.

Na jednom pašnjaku opazio sam u istinu konja, kako pase.

Kad sam ga ugledao, neopisivo sam se razveselio. Bio je lijep, visok i vitak. Na njemu bih se lako mogao utrkivati s Manijevim!...

Najedamput sam zastao: sjetio sam se, da više nemam konopa, koji bi mi poslužio za uzdu, kao što je ona, s kojom je pobjegao divlji konj.

U ovaj čas dobro bi mi došao pametan savjet, jer bez uzde ne bi mi koristio ni najbolji konj.

Brzo sam pretražio sve džepove i, gle sreće, iz jednoga sam izvukao prilično dugi komad konopa.

Budući da je bio pretanak, nisam ga ovakog mogao upotrijebiti i njime vezati konja oko donje čeljusti, jer bi se jadnoj životinji urezao u meso i tako je ranio.

Iz ove neprilike brzo sam našao izlaz.

Otkinuo sam komadić potstave kaputa i time ovio ono mjesto na konopu, koje ću konju staviti u usta.

Tako je uzda bila gotova.
Sada mi još samo treba uhvatiti životinju.

— O, samo da se ne poplaši i ne pobjegne! — mislio sam u strahu.

Najprije sam pokušavao urazumiti Fidu znacima i riječima, da ostane iza mene i da se vlada lijepo i mirno. Onda sam se polako i oprezno primicao konju, koji je pasao.

Kad sam mu se približio već posve blizu, prestao je pasti i oštro me je pogledao.

Išao sam još polaganije, da se ne poplaši i ne pobjegne nizbrdo, ali u taj čas on je to učinio.

Što da radim, Bože dragi?
Da trčim za njim?

Ne, to ne smijem: životinja bi me se još više uplašila.

Razmišljao sam: zašto je pobjegao?
Možda je tome kriv pas.

Zato sam Fida odveo za veliki kamen, gdje je mogao leći, i zaprijetio sam mu, da se ne pokaže za mnom, dokle god ga ne pozovem. Ali čim sam otišao jedva nekoliko koračaja od njega, već me je slijedio, stišćući rep medju noge.

Potjerao sam ga na prijašnje mjesto, zaprijetio mu se i rekao, da ostane tamo.

U znak pokornosti Fido je legao na ledja i podigao sve četiri noge.

Opet sam otišao.
Nakon nekoliko koraka ponovno sam se okrenuo.

Fido me nije slušao ni ovaj puta. Počeo je cviliti na kamenu i čeznutljivo gledati za mnom.

Zaprijetio sam mu rukom, dok nije sišao i sakrio se, a onda sam pošao dalje.

Konj se je bio zaustavio dolje na drugom pašnjaku i pasao je u visokoj travi.

Oprezno sam mu se približavao, legao na zemlju i četveronoške išao prema njemu.

Tada sam iza sebe u travi čuo neko šuštanje: to je bio Fido. Budući da je šutio, pustio sam ga na miru.

Molio sam Boga i sve svece, da mi pomognu.
Kad sam se konju primakao toliko, da me je mogao dobro čuti, počeo sam zviždati, kako običavaju raditi na Islandu, kad hoće da uhvate plašljivoga konja.

Neprestano sam zviždao.

Na svoje veliko veselje, naskoro sam opazio, da je zviždanje pomagalo: konj je prestao pasti, podigao je glavu gledao i nepomično stajao, kao da je začaran.

Lijevom rukom dohvatio sam psa i potisnuo ga u travu, a onda sam se digao, još uvijek zviždeći.

Konj nije gledao ni lijevo ni desno, a nije se ni micao.

Nakon nekoliko sekundi bio sam već kod njega i gladio ga po grivi. Krasna životinja bila je uhvaćena.

Da ga potpuno primirim, potapšao sam ga po vratu i stavio mu uzdu. Kad sam mu je zavezao pod donjom čeljusti, nekoliko je puta stresao glavom. Ovakve uzde nije sigurno još nikada imao u ustima!

Bio sam presretan, što sam imao konja, tako lijepoga konja za jahanje. Zahvalio sam se Bogu i zamolio ga, da mi pomogne, da još nadjem svoga brata.

Zatim sam odveo konja do bližnje uzvisine, popeo se na njega, udario ga nogama i odjezdio prema jugozapadu.

Fido je takodjer trčao za nama i lajao za konjem.

Konj je galopirao i bilo je veselje jahati ga.
Pas je morao svom silom trčati, da nas dostigne, naskoro je isplazio jezik.

Sve je to lijepo, ali jesam li bio na pravom putu?
Nisam sumnjao.

Divlji konj s Manijem na sebi odletio baš u tome pravcu, a kako su s obje strane bile strme stijene nije mogao zaći ni na koju drugu stranu.

Tako je to išlo nekoliko puta.
Najedamput sam se stresao i obim rukama uhvatio sam se za grivu.

Na desnoj strani nije više bilo kamenih stijena, nego sam najednom ugledao dubok ponor. Jedna pećina kao otsječena padala je u dubinu, a na njezinom rubu upravo nad ponorom jahao sam ja . . .

Spopadala me je vrtoglavica i hvatala me omaglica, jer sam na desnoj strani, posve kraj konjskih nogu, gledao u jezovitu dubinu, koja je prijetila, da će nas svaki čas progutati. Da se konj makar i najmanje potepe, strmoglavili bismo se u bezdan.

Na lijevo, gdje se dizala visoka kamena pećina, nisam mogao zaokrenuti.

Sjetio sam se Manija. I njegov je konj morao prolaziti ovim strašnim putem.

Oh, valjda već leži mrtav u toj dubini!

Grozna pomisao, Zatvorio sam oči i još se čvršće držao za grivu, dok je konj išao korakom.

Kad sam nakon nekoliko minuta opet otvorio oči, vidio sam, da je opasno mjesto bilo već daleko iza nas.

Odahnuo sam, kao da sam izbjegao velikoj pogibelji.

Gorski kraj se promijenio.

Došli smo na neko sedlo, gdje je bilo zelenoga grmlja. Put je vodio desno u pravcu sjeverozapada.

Kako smo se pojavili neočekivano, ovce, koje su pasle kraj puta, uplašile su se. Razbježale su se, pogotovo zato, što ih je Fido gonio.

Nisam se mogao osvrtati ni na ovce, ni na psa, jer sam se morao žuriti i gledati, gdje bih našao Manija.

Naskoro smo bili u novom kraju i morali smo prolaziti kraj pećina, klisura i dubokih ponora.

Moj konj bio je već sav u znoju. Zato sam vukao k sebi uzdu, da bih ga zadržavao, ali jaka životinja nije se dala.

Malo zatim opazio sam, da je Fido naćulio uši; to znači, da u blizini mora opet biti nešto neobično.

I konj je podigao glavu i zaustavio svoj brzi hod.

Nije dugo potrajalo i opazio sam, da od sjeverozapada prema meni letio neki konj.

Tko bi opisao moje začudjenje, kad sam prepoznao, da je to Manijev divlji konj!

Ali u isti čas moje se veselje pretvorilo u strah: konj je bio bez jahača!

Strašna mi je misao sinula u glavi: Manija je na rubu onog ponora uhvatila vrtoglavica i on se s konja strmoglavio u dubinu!....

Bio sam potišten.

Mani, moj brat, mrtav? Ne, ne, to se nije moglo nikako dogoditi. Bog nije pustio, da on umre... Možda je tamo negdje sjašio i pustio konja, da se vrati...

Tako sam se tješio.

Konj se približio. Iz usta mu je visio konop.

Jašio sam prema njemu i zviždao, da bih ga uhvatio.

Došao je do nas i zaustavio se kraj moga konja.

Bio je veoma uzbudjen i preplašen.

Oba su se konja njuškala i hrzala.

Manijev konj je neprestano drhtao.

Što bi mu bilo?

Oprezno sam prihvatio viseći konop i skočio sa svoga konja.

Kad sam vidio, kako je moj konj jako uznojen, mislio sam, da bi bilo najbolje, ako ga pustim na slobodu, a dalje odjašim na Manijevom konju, on će me sigurno odnijeti onamo, gdje je ostao Mani.

Tada sam svome konju izvadio uzdu iz usta, za zahvalu i rastanak potapšao ga po ledjima i pustio ga.

Pogledao me je još jedamput svojim krupnim očima, a zatim se okrenio i pošao nizbrdo istim putem, kojim smo bili došli....

Prije nego sam zajahao Manijeva konja, pogledao sam,kako je s njegovom uzdom.

Tada sam se uvjerio, zašto je konj bio onako divlji. Uzda je bila oko donje čeljusti previše zategnita, a to je ubogu životinju moralo jako boljeti. Zato sam oprezno nožićem prerezao uzdu i napravio novu od drugoga konopa.

Prije tako divlji konj postao je sada posve krotak. Popeo sam se na njega i jahao dalje.

Išao je dobro, ali ne tako kao prijašnji.

Najviše me je zabrinjavala njegova uznemirenost: više se puta trzao, ćulio uši i pažljivo gledao naprijed, kao da se nečega boji.

Isto je učinio i Fido.

Sada mi je bilo jasno, da u blizini mora biti nešto neobično, pa sam se i ja počeo plašiti. Okretao sam se na sve strane, ali nisam mogao ništa opaziti.

Put se tada počeo uspinjati na neku visoravan.

Tjerao sam konja, ali čudnovato: on je najedamput stao i naćulio uši.

Fido je bio pred nama. Njuškao je po zemlji, gledao naprijed, kao da prisluškuje, i neprestano je lajao i cvilio. Tamo gore mora da je bila opasnost, koju su životinje nanjušile i koje su se toliko bojale.

VII

Bijesni bik

Potjerao sam konja i naskoro smo došli na visoku ravan.

Kad smo bili na vrhu, konj je stao, hrzao je i drhtao je po svem tijelu.

Fido se popeo na golemi kamen, odakle je promatrao

okolicu. Onda je počeo zavijati i kao bijesan skočio s kamena i otrčao.

Prestao sam disati. Mirno sam sjedio na uzbudjenom konju i napeto očekivao, što će biti.

Nekoliko trenutaka kasnije čuo sam, kako pas divlje laje, a malo zatim čulo se gromko rikanje, kojega sam se uplašio.

Konj se stresao, okrenuo se i htio poći nizbrdo.

Jedva sam ga zadržao, ali nisam mogao spriječiti, da ne sidje s puta i podje desno kraj obližnjih klisura.

Kad sam ga zaustavio, na udaljenosti od kojih dvije do tri stotine koraka, opazio sam velikoga bika, koji je bijesno rogovima navaljivao na Fida.

U isti čas začuo sam odnekuda izmedju klisura jasan dječji glas.

— Noni, Noni, jesi li to ti? Za ime Božje, budi oprezan i pazi, da se ne zaleti k tebi!

Odmah sam prepoznao glas: to je bio Mani, koji me je upozoravao, da se čuvam.

Na očima su mi se pojavile suze radosnice.

Hvala Bogu, opet sam našao svoga dragoga brata! Bio sam uzbudjen i jedva sam čekao, da ga vidim.

— Mani, gdje si? Ne vidim te?

— Evo me na ovoj klisuri! Ali ne prilazi mi bliže, Noni, jer će te ubosti bik!

Potražio sam pravac, odakle sam slušao Manija, i opazio sam ga. Mirno je sjedio na visokoj klisuri, upravo nad onim mjestom, gdje su bili Fido i bik.

— Je li ti se štogod dogodilo, Mani? — povikao sam.
— Nije ništa, Noni! Samo se ti čuvaj bika!

Razmišljao sam, kako bih došao k Maniju, pa sam gledao tamo i ovamo.

Mani je pogodio moju misao, pa mi je zabrinuto povikao:

— Noni, nemoj ići ovamo! Ovdje dolje je bik!

— Nekako moram doći k tebi, Mani!

— Nemoj, Noni! Ne smiješ! Ubosti će te bik, jako je ljut. Meni ne može ništa, do mene ne može!

— Što da radim, Mani?

— Odjaši malo dalje i sakrij se, da te ne opazi.

— Dobro, Mani, odjahati ću, a onda ću se vratiti i vidjet ćeš, kako ćemo ukrotiti bika!

— Za ime božje, Noni, pusti ga na miru!

Mani mi je vikao iz svega glasa.

Ja sam medjutim okrenuo konja na lijevo i odjašio na drugu stranu.

Istom tada vidio sam dobro bika. Oko vrata imao je gvozdeni lanac, na kojem je visio teški komad drveta, koji mu se zaplitao oko prednjih nogu.

To me je umirilo.

Ako bi me htio napasti, drvo bi ga udaralo po nogama i ne bi mogao trčati.

Bik me je opazio, ali svaki puta, kadgod me je oštro pogledao, nije ni najmanje pokazivao, da bi me htio napasti. Vidjelo se, da hoće navaliti samo na Manija. Zato se nije odmicao od klisure, na kojoj je brat sjedio.

To me je čudilo i nisam mogao shvatiti.

Kad sam dojašio na mjesto, gdje mi se bik nije mogao približiti, sjašio sam i privezao konja. Ovaj je još uvijek drhtao. Gladio sam ga, da ga umirim, i napokon mi je uspjelo, da je legao.

Tada sam napunio džepove oštrim kamenjem, da mi ono bude oružje, kojim sam htio otjerati bika i osloboditi Manija.

Ovako naoružan, polagano i oprezno približavao sam se klisuri, iza koje sam čuo lajanje psa.

Kad sam opazio bika, izvadio sam iz džepa jedan kamen i svom ga snagom bacio na njega. Odabrao sam hridinu na kojoj ću biti siguran, da bik ne može do mene.

Mani me je vidio, kad sam bacio kamen, pa je prestrašeno zavikao, koliko je mogao:

— Nemoj, Noni, nemoj i ne približuj mu se!

Odgovorio sam:
— Umiri se, Mani, bit ću oprezan!

Tada sam skočio na obližnji kamen i opet zavikao:

— Vidiš, Mani, sada sam i ja na sigurnome mjestu!

Bio je zadovoljan.

Tada sam ponovno izvadio iz džepa nekoliko kamena i stao ih bacati na bika.

Ništa nije pomagalo. Imao je pretvrdu kožu. Samo se malo stresao, kada ga je udario koji kamen.

Morao sam doći bliže. Popeo sam se na drugu uzvisinu.

Svejedno, bik se nije obazirao na moje kamenje; samo je gledao Manija i ni jedan puta nije se okrenuo prema meni. Radi toga sam se ohrabrio i odlučio, da zajedno s Fidom napadnem divljega bika.

Pozvao sam Fida.

Dotrčao je i skočio k meni. Jezik mu je virio iz usta i srce mu je jako udaralo.

Uzeo sam šest oštrih kamena u lijevu ruku i pokazao prstom na bika.

Fido me je odmah razumio. Oči su mu se zažarile i lajao je.

Skočili smo s uzvisine i zaputili se prema neprijatelju.

Fido je spretno izmicao oštrim rogovima i pokušavao je ujesti bika za zadnje noge.

Ja sam se spretno približavao i bacao kamenje biku u glavu.

Jedamput sam ga udario usred čela.

To je djelovalo.

Bik je podigao glavu i pogledao me zakrvavljenim očima, a onda pošao obješene glave prema meni.

Mani se pobojao i zavikao:

— Noni, Noni, bježi, uteci, jer će te probosti!

Srećom, ono je drvo na lancu sputavalo pobješnjeloga bika, da nije mogao trčati i tako sam se još dospio sakriti za obližnju visoku hridinu.

Kad sam vidio da to ne vodi k uspjehu, napustio sam boj.

Medjutim dok se bik natezao s Fidom, brzo sam potrčao k Manijevoj hridini i popeo se na nju.

Mani me je dočekao raširenim rukama i na očima su mu se pojavile suze radosnice.

— Ovamo, Noni, ovamo! — povikao je uhvatio me obim rukama. — O, eto te opet kod mene!

Zagrlili smo se i jecali.

Sjetio sam se, koliko sam straha i žalosti pretrpio zbog dragog brata i zato sam morao jecati.

Zatim sam rekao:

Sada mi pripovijedaj, Mani, kako si jašio!

— Strašno je bilo, Noni — počeo je. — Konj je cijelo vrijeme bijesno trčao. Držao sam ga čvrsto za grivu i zato nisam pao s njega. Onda smo došli ovamo. Kad je divlji bik počeo tuliti i rikati, konj me je zbacio sa sebe. Zemlja je pjeskovita i nije mi se dogodilo ništa zlo. Tada sam brzo ustao i popeo se na ovu hridinu. Tako me bik nije napao.

— A što je bilo s konjem, Mani?

— Pobjegao je. A kako si ti došao ovamo, Noni?

— Naišao sam na lijepoga konja. Da si ga samo vidio, Mani! Kako je samo letio! Kada smo prolazili kraj jednog dubokog ponora, pobojao sam se, da si pao u njega. Tada je naišao tvoj konj. Onda sam svoga konja pustio. Zatim sam na tvome konju dojahao ovamo! . . .

Kad smo dovršili ovaj razgovor, bik se zaletio u našu klisuru, da je zazvonilo.

Vidiš, Noni, ovako je radio cijelo vrijeme, otkako sam ovdje — rekao je Mani. — Ništa mu ne pomaže, jer se hridina ni ne makne — dodao je.

Fido je lajao kao bijesan; već je i promukao. Pozvao sam ga k nama, da se odmori. Zaskočio je i sav zadihan sjeo je iza nas.

Naskoro sam s bratom opazio, kako je bik ispružio svoju veliku glavu uz hridinu i pokušavao nas dohvatiti svojim dugim jezikom. Puhao je, da nam je bilo neugodno, i lizao je tvrdu hridinu.

I nehotice smo se odmakli.

Tada sam se nečega sjetio.

Izvadio sam iz džepa nožić, otvorio ga i rekao Maniju:

— Sjetio sam se nečega. Znaš, kada bik pobjesni, onda mu provuku kroz nos željezni obruč i životinja bude

opet mirna. Ne bismo li i nas dvojica pokušali tako nešto?

— Možemo, ali nemaš obruča, Noni.

Ali, zato imam konop, pa bismo mu ga možda mogli nekako provući kroz nos!

— Dobro, a kako ćeš to napraviti, Noni?

— Probosti ću mu nožem nos, a onda kroz njega provući konopac.

Izvadio sam iz džepa konop, zatim legao potrbuške i rekao Maniju, neka me drži za noge, da ne padnem s hridine.

Tako sam mirno ležao, dok bik opet nije ispružio glavu uz hridinu. U desnoj ruci držao sam otvoren nož, a u lijevoj konop.

Nisam trebao dugo čekati.

Bik je ponovno počeo lizati klisuru i dizati glavu sve više.

— Drži mi čvrsto noge, Mani! — povikao sam.

Mani me je držao, što je mogao čvršće.

Tada sam uhvatio snažnoga bika za nosnice, upravo onako, kako sam vidio da rade pastiri, kada hoće kojoj životinji pogledti u usta, a onda sam mu brzo zabo oštri nož kroz nos od jedne strane do druge.

Budući da se je ranjena životinja tada silno stresla, prorez je postao mnogo veći, nego što sam ga htio narediti, a i sebe sam ubo nožem u jedan prst lijeve ruke.

Bik je neobično zariknuo i istrgao mi se.

Iz nosa mu je curila krv. Nekoliko puta propeo se na zadnje noge kao divlji konj, a zatim brzo otrčao, koliko mu je dopuštalo privezano drvo, nizbrdo prema jugoistoku.

Fido je otrčao za njim i slijedio ga bijesno lajući.

Konop nisam mogao provući biku kroz prorez, ali sam ipak uspio.

Opasna životinja nije se više vratila.

S Manijem sam brzo skočio s hridine i otrčali smo, držeći se za ruke, k onome mjestu, gdje sam ostavio konja.

Konj je još uvijek ležao na istome mjestu i upravo isto onako kao i prije podne, kada smo ga našli i prije nego što je odjurio s Manijem.

Brat je odmah pomislio na svoj doživljaj i nekako plašljivo me je upitao:

— Noni, što ti se čini, ne će li opet biti tako divlji, kao što je bio jutros?

— Ne će, Mani — utješio sam ga. — Jutros je divljao zato, jer ga je previše stezala uzda. Suviše sam je stegnuo. Sada ga više ne stišće, jer sam mu je popustio.

Mani je bio zadovoljan.

Sjeli smo i odmorili se, jer smo bili umorni, a već smo ponovno i ogladili.

Ali za jelo nismo imali više ništa.

Naskoro se vratio Fido. Bio je zadihan i jezik mu je visio iz usta. Uzeli smo ga k sebi i gladili ga.

Opazili smo, da već mora biti dosta kasno.

— Koliko može biti sati? — upitao je Mani.

Pogledao sam prema zapadu. Sunce je već zalazilo.

— Već je jako kasno, Mani.

— Što će nam reći majka, Noni, kada dodjemo kući? Što misliš, kako bi bilo, da sada odjašimo kući?

I mene je ovo zabrinjavalo, pa sam rekao:

— Da, Mani, i ja mislim, da će biti najbolje, ako krenemo kući. Naskoro će se spustiti noć i morat ćemo brzo juriti!

Ustali smo.

Ja sam odvezao konja, pa sam ga lijepim riječima i tapšanjem po vratu pripravljao za put, da je naskoro ustao.

Zatim smo ga uzjašili i pošli nizbrdo prema kući.

Fido je veselo trčao pred konjem.

Mani me je čvrsto držao obim rukama.

Kad smo došli u blizinu onog opasnog mjesta, gdje me je prije hvatala vrtoglavica, pas je počeo režati.

Konj se uznemirio, naćulio uši i stao.

— Noni, ovdje je sigurno opet onaj bik. Okreni, Noni, okreni! — vikao mi je brat.

Malo iza toga čuli smo divlje rikanje i naskoro smo ugledali strašnu životinju, koja je iz neke uvale išla prema nama.

Smrtno prestrašen, u tome sam trenutku okrenio konja i u divljem trku opet smo pobjegli u goru.

Bik je bio dosta daleko za nama i nije nas mogao dostići . . . . .

Što da uradimo sada, kada nam je bijesna životinja prepriječila put kući?

Mani je bio zabrinut i upitao:

— Kada ćemo stići kući, Noni?

— Nez znam — odgovorio sam mu. — Bojim se, da danas uopće ne ćemo prispjeti.

Mani je šutio, a i ja nisam mogao ništa reći.

Jašili smo kraj grmlja i pećina, sad po mekom pijesku, sad po kamenom tlu, preko mahovine i trave, a onda opet preko sočnozelenih pašnjaka, koji su bili zasijani prekrasnim gorskim biljem.

Ništa nas nije zanimalo.

Šuteći smo jašili dalje u nepoznatu gorsku osamljenost.

VIII

U razbojnikovoj špilji

Dugo nisam s Manijem progovorio. Pustili smo konja da ide, kako hoće.

Fido je išao kraj nas.

Napokon smo dospjeli na neku ravan. Desno nad nama ugledali smo visoku stijenu. Činilo se, da je to najviši gorski vrh.

Tako smo možda ipak stigli na vrh!

Tada me je Mani uhvatio za rame i plašljivo mi prišaptao:

— Noni, tamo gore stoji neki čovjek i gleda prema nama!

Zaustavio sam konja i okrenio se k Maniju. On mi je pokazao, gdje je čovjek. Jedva sam mu mogao tako nešto povjerovati.

Što je rekao, bila je istina.

Sada sam i ja ugledao upravo gore na rubu stijene čovječju priliku.

Tiho sam s Manijem razgovarao.

— Tko bi to mogao biti ovdje u gori na tom osamljenom mjestu? — rekao sam.

— Možda je kakav razbojnik — odvratio je Mani i držao se za me još čvršće.

I ja sam se jako uplašio.

— Možeš li razabrati, Mani, kakav je? — upitao sam brata tiho.

Mani ga je vidio posve dobro svojim oštrim očima.

— Mislim, da ima tamnoplavo odijelo — rekao je. — O desmom ramenu visi mu puška . . . Sada već vidim

glavu njegovog konja. Vidiš li ga, Noni? Sada je uzeo pušku u ruku!

— Dojašite odmah ovamo gore k meni, inače ću pucati! — čuli smo posve dobro glas čovjeka odozgo.

Obojica smo se stresli od straha.

— Što da uradimo sada, Mani?

— Mislim, da bismo brzo pobjegli!

— I ja mislim tako — rekao sam i brzo okrenio konja.

Zategnio sam uzdu, udarao ga nogama i tjerao ga, koliko je mogao trčati.

U taj čas opalila je u visini puška i kraj nas je zazviždalo tane. Čuli smo, kako je udarilo u stijenu, koja je bila nekoliko koraka pred nama.

— Noni, jaši brzo za klisuru, brzo, brzo! - vikao mi je Mani kao izvan sebe.

Tada sam zaokrenio desno iza klisure.

Brzo smo sjašili s konja i stisli se uz pećinu.

Fido, koji je drhtao cijelim tijelom, dopuzao je plašljivo k nama.

Tako smo se gledali, ne znajući, što da učinimo.

Mani je bio mrtvački blijed.

— Što hoće taj s nama? — upitao sam brata malo kasnije.

— Mislim, da nas hoće ubiti, Noni!

— Ne vjerujem, Mani. Mi mu nismo ništa uradili!

— To se zna, da nismo, ali tako rade razbojnici. Bit će da je to onaj Haldor Helgason iz Borga!

— To bi bilo strašno, Mani.

Nakon kratke šutnje nastavio sam:

— Ako to bude on, reći ćemo mu, da poznajemo njegova brata, koji je nedavno bio kod nas. Onda nam valjda ne će ništa učiniti.

— Da, tako mu reci, Noni; a ja ću mu reći, da je naša majka dala njegovom bratu jesti.

Malo zatim čuli smo konjski topot i naš je konj zarzao.

Mani i ja još smo se više stisli jedan uz drugoga.

Opazili smo, kako se s druge strane pećini približio jahač i skočio s konja.

Srce nam je jako udaralo.

Fido je režao.

Udario sam ga i držao.

Stranac je zaobišao oko naše pećine polagano i oprezno, a onda nam se približivao s puškom u desnoj ruci.

Nekoliko koraka pred nama je stao i oštro nas pogledao.

I nas dvojica usudili smo se njega pogledati.

Veoma smo se začudili, kad smo prepoznali Haralda Helgasona iz Borga.

U početku nismo mogli progovoriti ni riječi.

Harald nam je pristupio bliže.

— Niste li vas dvojica Noni i Mani iz Medruvelira? Dobar dan, dječaci!

— Doba dan, Haralde — odzdravili smo bojažljivo i pružili mu ruku.

— A gdje su drugi? — upitao nas je strogo.

— Koji drugi? — upitao sam ga plašljivo.

— Ljudi, s kojima ste došli! — rekao je i obazreo se kao da se boji nekih nevidljivih protivnika.

Ja sam Manija začudjeno pogledao i nismo znali, što da mu odgovorimo.

— Gdje su ljudi, s kojima ste došli vas dvojica? — ponovio je Harald snažnim glasom. — Brže mi kazujte!

— Mi smo sami! — odgovorio sam mu glasno. Mani je dodao:

— Zbilja smo posve sami!

— Sami? — rekao je otegnuto, kao da sumnja, i opet nas je oštro pogledao.

— Ne vjerujem, da ste otišli sami tako daleko od kuće!

Nismo mogli svatiti, zašto nam Harald ne vjeruje.

— Kako ste došli sami čak ovamo gore? — pitao nas je.

—Konj nas je donio — odgovorio sam.

— Da, vidio sam vas, lijepo ste dojašili ovamo.

Dolje niže konj se poplašio, jer smo morali bježati pred bikom, a onda više nije bio tako divlji.

Harald je postao prijazniji i onda zapitao:

— A jeste li već cijeli dan ovdje gore u planinama?

— Da, već od ranoga jutra.

Tada smo mu pripovijedali, što smo doživljeli.

Harald nas je pažljivo slušao i kad smo dovršili pripovijedanje, sa smiješkom je rekao:

— Krasni ste dječaci! Da sam to prije znao, ne bih bio pucao! Mislio sam, da su s vama i odrasli. Zato nisam pucao u vas, nego u klisuru. Sigurno ste onda već gladni?

— Jesmo, jesmo, i mi i Fido — rekao je Mani.

— I ja mislim — kazao je Harald. — Sada ćete poći sa mnom. Imam dovoljno hrane i za vas i za psa!

— A gdje vi stanujete? — upitao ga je Mani.

— Gdje stanujem? Za sada boravim u nekoj špilji, tamo gore na vrhu.

— U špilji? Zar tamo ne stanuje Haldor?

— Ne, više ga nema tamo. Prije je boravio ondje. Ja se navratim u njegovu špilju, ako moram tražiti konje ili ovce.

Tada je Harald zajašio, a i nas dvojica popeli smo se na konja.

On je jašio pred nama onamo, gdje smo ga prije ugledali.

Dok su konji došli do vrha, morali smo proći preko dvije uzvisine i kraj visoke stijene, koja je imala mnogo pukotina.

Napokon smo došli do nekog zdenca, u koji je voda tekla iz pukotine u kamenu.

Harald je sjašio i rekao:

— Tako, dečki, sada smo u Haraldovom dvorcu. Prošle nedjelje vi ste mene gostoljubivo primili, a sada ću ja vama uzvratiti, koliko mogu.

I nas dvojica smo sjašili.

Konji i Fido otišli su odmah k zdencu, gdje su se napili vode.

Onda je Harald odveo oba konja na obližnji pašnjak. Svezao im je prednje noge, da su mogli praviti samo malene korake i nisu mogli pobjeći.

Dotle sam ja s Manijem pregledavao.

Mani mi je tiho rekao:

— Noni, rekao je, da je to njegov dvorac. Da li mu vjeruješ?

— O Mani, to se on samo našalio.

U to se Harald vratio k nama i poveo nas do nekog otvora u špilji.

— Ovo je glavni ulaz u moj stan — rekao je smiješeći se.

Nisko se prignuo i ušao, a nas dvojica za njim.

Fido je bio neprestano blizu nas.

Kad smo tako nekoliko časaka išli, Harald nam je pružio obje ruke i rekao:

— Dajte mi ruke, dečki, jer ovdje unutri je jako tamno. I pazite, da se ne spotaknete. Dobro dižite noge!

Dali smo mu svaki svoju ruku; Mani ga je uhvatio za lijevu, a ja za desnu. Tako smo išli posve za njim i visoko dizali noge na svakom koraku.

Čudno je bilo to hodanje u skrivenom podzemnom prostoru. Išli smo sve dublje u goru, a nije bilo kraja, čemu smo se jako čudili.

— Ovdje je kao u priči — rekao je Noni.

— Da, tako je — potvrdio je Harald. — Naskoro ćemo doći u vitešku dvoranu, gdje ćete bolje vidjeti.

— A ima li ovdje šišmiša i sova? — pitao je Mani.

— Ima. Dolaze i odlaze — rekao je Harald i glasno se nasmijao, da je odzvanjalo po tamnom prostoru.

Mani me je povukao za rukav i prišapnuo mi:

— Noni, možda ovdje ima i gorskih duhova?

— Ali, Mani, samo se ništa ne plaši!

— Sada ćemo zaokrenuti desno, gdje ćete vidjeti nešto novo — rekao je Harald.

Najedamput više nije bilo mračno i pred sobom u daljini ugledali smo danje svijetlo.

— Kako je to čudno! — povikao je Mani. — Mislio sam, da smo već duboko u gori, a mi se vraćamo opet k ulazu.

— To je posve drugi ulaz, dragi prijatelju — objasnio je Harald. — Sada dolazi viteška dvorana.

Kad smo tak išli nekoliko trenutaka prema svijetlu, najednom smo se našli i stajali kao da smo začarani u svijetloj, prostranoj i visokoj dvorani. U stijeni je bio otvor, kroz koji je dolazila svjetlost i rasvjetljivala bajoslovni prostor.

Prema ulazu, samo nešto niže, mogla se vidjeti uska, niska pukotina, koja je vodila napolje. Kraj nje bilo je ognjište.

Desno od ulaza, kroz koji smo ušli, bio je kraj stijene postavljen ležaj, pokriven mahovinom i suhim gorskim lišćem.

Radoznalo sam se s bratom ogledavao po neobičnom prostoru.

Po stijenama su visjeli najrazličitiji predmeti; sedla i ostala konjska sprema, oružje, odijelo i još mnogo drugih predmeta.

Sve je bilo upravo onako kao u prebivalištima razbojnika, o kojima smo već više puta čitali iz knjiga.

Harald nas je pozvao, da sjednemo, i rekao:

— Tako, sada treba pripraviti večeru. Onda ću odjašiti dolje u Međruvelir i reći vašim roditeljima, da ste preko noći ostali kod mene.

Mani ga je zapitao:

— Hoćemo li nas dvojica ostati ovdje posve sami?

— Da, a kući ćete odjašiti istom sutra u jutro. Danas je za vas prekasno i predaleko. Ničega se ne trebate bojati. Nitko vam ne će ništa uraditi.

— A gorski duhovi? — htio je doznati Mani. — Sove i šišmiši, a možda i koja druga zvijer?

Što se tiče njih, možeš mirno spavati, Mani, jer oni hodaju tako nečujno, da ih ne ćete ni zapaziti — rekao je Harald i nasmiješio se.

— A kada ćete se vratiti? — upitao sam ga ja.

— U noći. Sada moramo misliti na večeru!

Harald je naložio vatru na zemlji, metnuvši drača i suhog lišća.

Dok se on tako zabavljao kraj ognjišta, brat mi je rekao:

—Noni, kako bi bilo, da podjemo i pogledamo, kako je tamo napolju?

Odmah sam pristao i izvukli smo se kroz usku pukotinu.

Kako smo se začudili, kada smo ugledali posve novi kraj!

Pećinu, u koju smo bili ušli, nismo više vidjeli. Ni onoga pašnjaka s konjima nije više bilo.

— Ovo je kao začarano! — povikao je Mani.

— Jest potvrdio sam mu — ove nove predjele ne mogu nikako da prepoznam.

— To je baš ono, što me začudjuje — dodao je Mani. — A gdje je zapravo onaj ulaz, kroz koji smo došli ovamo?

Ogledali smo se, ali uzalud.

Lijevo i desno uzdizale su se goleme pećine, a ravno pred nama malo dalje zijevao je u dubinu velik ponor.

— Morali smo proći kroz cijelu goru, kad nas je Harald vodio po tami — rekao je Mani.

— Sve mi je ovo zagonetno i više ne znam, što bih mislio — odvratio sam.

— Dečki, pazite, da se tamo sprijeda kamo ne strmoglavite! — povikao nam je Harald iz špilje. — Dodjite radije unutra!

Vratili smo se u špilju k našem ugostitelju, kojemu sam tada rekao:

—Zbilja je čudna ova udubina, jer ima dva izlaza!

— To je njezina dobra strana — odgovorio mi je Harald. — Ako bi čovjeka tko napao, lakše bi se spasio.

— Onda je to kao u Hanibala, koji je u svojoj sobi imao četiri izlaza.

Harald se nasmiješio.

— Tko ti je to pripovjedao? — upitao me je.

— Majka — odgovorio sam. — I još mi je pripovjedala, da su ga uza sve to uhvatili.

— Da, istina je — dodao je Harald — i tada je poginuo.

Zatim je Harald otišao u pozadinu, gdje je na stijeni visjela zaklana ovca. Uzeo je nož i odrezao stegno.

— To je prevelik komad mesa, ne ćemo ga moći da pojedemo! — rekao je Mani začudjeno.

— Misliš li, da ga ne ćemo pojesti? — odvratio je Harald. — Ne zaboravi, da je i pas gladan!

— Da, Fido mora dosta dobiti — dodao je Mani. —

Danas je pojeo samo dva komadića kruha. A gdje imate kotao, u kojemu kuhate?

— Ovdje se ništa ne kuha — poučio ga je Harald. — Tu se samo peče na ražnju.

— Onda vi radite onako kao i razbojnici! — povikao je Mani.

— A zašto ne bih tako radio, prijatelju? — odgovorio je Harald sa smiješkom.

Tada je sa stijene dohvatio željezni ražanj i zabo ga kroz meso. Onda ga je držao nad vatrom i vrtio.

Nakon nekog vremena po špilji se raširio miris po pravoj pečenki.

Mani, koji je vidio, da će naskoro biti večera, obratio se Haraldu i zapitao ga:

— A gdje su vam tanjiri? I noži i viljuške?

— Što se toga tiče, Mani, mi ovdje u gorama imamo svoje posebne običaje. Samo malo pričekaj, sve će doći!

Kad je pečenka bila gotova, Harald je spremio ražanj u malenu pukotinu u stijeni. Zatim je očistio veliki, ravni kamen, koji je ležao na zemlji, i rekao:

— Ovdje imamo sto i tanjire, sve zajedno. Naši džepni nožići neka budu noževi, a ruke, viljuške. Vidjet ćeš, Mani, da će nam i ovako sve izvrsno prijati.

Mani me je začudjeno pogledao, a zatim promatrao svoje zamazane ruke i tiho mi rekao:

— Noni, ne ćemo li sada jesti na neobičan način!

— Hoćemo, jer oni, koji se moraju skrivati, uvijek tako jedu — odgovorio sam.

Harald ovo nije slušao. Otišao je nekoliko koraka u špilju, gdje je turio ruku u neku pukotinu u stijeni i iz nje izvukao nekoliko dobrih stvari: kruha, soli, suhe ribe i maslaca.

Sve je ovo lijepo poredao po kamenoj ploči i rekao:

— Večera je gotova, hajdemo jesti!

S Manijem sam sjeo na dva mahovinom obrasla kamena za neobični sto.

Harald nam je svojim nožem odrezao svakom po velik komad mesa i, nakon kratke molitve, počeli smo jesti.

Sve nam je odlično išlo u tek i jednostavno, priprosta večera bila nam je vrlo ukusna. Rijetko je kada meni i Maniju mirišala pečenka tako kao ovaj puta.

I osušena riba bila nam je vrlo tečna i slatka.

Fido je dobio kosti, na kojima je Harald ostavio cijele komadiće mesa. Požudno ih je griskao i drobio, da je sve pucalo.

Kad smo se naskoro najeli, Harald je otišao s vrčem na zdenac po vodu, i kad nam ju je donio, rekao je smiješeći se:

— Ovo je vino iz mog vinograda. Nema boljeg pića od ovoga. Bog vas poživio!

Nakon što smo se napili, rekao je:

— A sada je vrijeme, da odjašim u Medruvelir.

Brzo je obrisao stol i onda se preobukao.

Prije odlaska još nam je pokazao, kako da za spavanje uredimo njegov ležaj i kako da sa nekoliko dasaka zatvorimo ulaz, da ne dodje k nama kakav nepozvani gost i da nam ne smeta u spavanju.

Zatim je uzeo pušku, a nas dvojica smo išli za njim po mraku pred špilju.

Popeo se na svoga konja i brzo odjezdio.

Još smo dugo gledali za njim, kako juri preko pašnjaka u pravcu prama našem selu.

Tako smo ostali posve sami u velikoj gorskoj samoći i izgledali smo sami sebi kao kakvi gorštaci.

Sunce je bilo posve nisko na sjeverozapadnom nebu; već je moralo biti vrlo kasno.

— O, kako je lijepo ovdje gore! — rekao sam Maniju. — Najradije bih tu ostao i živio kao pustinjak!

Mani mi se je nasmijao i rekao, da bi takodjer i on rado živio ovdje, samo kada ne bi bilo majke...

Tada smo otišli do našega konja, koji je još uvijek na tratini pasao, i gladili smo ga, a onda smo obojica legli u travu, da još malo razgovaramo.

Ovdje nismo ostali dugo, jer smo naskoro bili pospani. Zato smo ustali i vratili se u špilju.

Zatvorili smo ulaz,, kako nam pokazao Harald.

Kraj ležaja smo poklekli i molili večernju molitvu. Naročito smo se zahvalili Bogu, što nas je očuvao od tolikih opasnosi.

Onda smo legli na meki ležaj i još smo neko vrijeme razgovarali o neobičnim doživljajima prošloga dana.

Fido, koji je neprestano bio s nama, legao je kraj našega ležaja na zemlju.

Mani i ja zaželili smo jedan drugome laku noć i naskoro smo zaspali.

Najedamput me je u snu neka ruka pograbila za rame i čuo sam glasno vikanje:

— Noni! Noni! U pomoć! Čuvaj se, Noni, da te ne probode!

Ustao sam s postelje i u prvoj zbunjenosti nisam znao, gdje sam.

Mislio sam, da sam kod kuće u spavaonici, a ipak ovdje je bilo sve drugačije. Naime, špilja je ove noći bila u svijetlu.

Naskoro sam se snašao i sve mi je bilo jasno: to je brat Mani tako vikao. Sigurno je sanjao o bijesnom biku.

Tresao sam ga dok se nije probudio.

— Jesi li sanjao, Mani?

Mani se razbudio i protro oči.

— Da, Noni — rekao je — divlji bik je opet bio ovdje; tako sam se bojao. A gdje smo to nas dvojica?

— Samo se umiri, Mani, bika nema tu. Sada smo u Haraldovoj špilji.

Fido koji nije mogao znati, što se dogodilo, jer je spavao , skoči k nama i njuškao po ležaju i nas, kao da traži napadača i hoće da nam pomogne.

Sjeo sam kraj Manija, a dobru brižnu životinju metnuli smo kraj sebe i gladili je, dok se opet nije umirila.

Budući da smo se bili potpuno razdrijemali, pomišljao sam, da izidjemo iz špilje.

Zato sam rekao Maniju:

— Kako bi bilo, da izadjemo malo napolje i pogledamo, kakva je noć ovdje na gori?

Mani je pristao na moj prijedlog.

Zaogrnuo sam kaput preko ramena i pomagao bratu, da obuče svoju crvenu bluzu.

Onda smo izišli iz špilje u svijetlu noć.

Tu nam se pružao očaravajući pogled.

Zapadno nebo bilo je kao beskonačno, široko, mirno more, koje se svijetlilo u najljepšim i najnježnijim bojama. Te su boje bile u glavnom ljubičasta i tamno plava, ali su bile tako vješto i uspjelo pomiješane, da ih ne mogu opisati.

Na istoku opet bilo je nebo kao nepregledni ocean žeravica i ognja. Sve se je gibalo sve je bilo u pokretu. Iskrilo se i žarilo, bljeskalo i svijetlilo u najljepšim bojama: zlatna i crvena, rumena i plava sve su se prelijevale jedna u drugu.

— O, kako je to lijepo! — uzvikao je Mani sav ushićen.

— Da, Mani, divno je! Takvog neba još nisam vidio.

Tako smo stajali jedan kraj drugoga, promatrali i divili se šuteći neisporedivoj, očaravajućoj krasoti....

Nismo se mogli dovoljno nagledati veličanstvene igre na istoku, gdje su se neprestano i uvijek sve jače miješale najsvjetlije boje, koje su na sve strane beskrajnoga svemira slale svoje zlatnoužarene zrake.

Svi gorski vrhovi žarili su se kao da gore.

I kako je praznički tiho bilo sve naokolo! Cijeli prostrani gorski kraj kao da je zadubljen u duboku pobožnost.

Prisluškivali smo i prisluškivali, ali ništa nismo mogli čuti.

— Ne bismo li jedamput glasno zaviknuli i pokušali hoće li nam tko odgovoriti? — spomenuo je Mani.

— Hoćemo, Mani, pokušat ćemo — rekao sam mu.

Tada smo zavikali, što smo jače mogli, u tihu, mirnu noć, kao što obično viču islandski pastiri:

— Ho-ho!... Ho-ho!.... Halo!....

Zatim smo slušali.

Čuli smo samo odjek iz daljine.

Povikali smo još jedamput.

Ovaj puta čuli smo najprije udaljenu jeku, a zatim neke čudne glasove s obližnjih vrhova.

— Što bi to moglo biti? — prišapnuo mi je Mani.

— Ne znam pravo — odgovorio sam — ali mislim, da su to lisice ili ovce ili ptice. koje smo uznemirili u njihovom noćnom počinku.

Kad smo zavikali i treći put, začuli smo neko muklo, otegnuto rikanje, najprije izdaleka, a onda izbliza.

Tada više nismo vikali.

Rikanje nam se nije nimalo svidjalo.

Pobojali smo se.

Naskoro smo se vratili u špilju, brižljivo smo zatvorili ulaz i izvalili se na ležaj.

Taj smo puta spavali do jutra.

Ja sam se prvi probudio. Tiho pucketanje negdje u blizini me je razdrijemalo. Naskoro sam se razbudio.

Otvorio sam oči.

U špilji je već bilo potpuno svijetlo. Kroz ulaz je ulazila zlatna sunčana svjetlost.

Na zemlji je veselo pucketala mala vatra, a kraj nje je sjedio, ledjima okrenut prema nama, Harald.

Na kamenom stolu bilo je nekoliko komada kruha, namazanoga maslacem, a kraj njih su stajale dvije šalice.

Na ražnju u stijeni bio je opet velik komad mesa.

Nemalo sam se začudio svemu tome, pa sam probudio Mania. On se najprije protegnuo, a onda začudjeno pogledao oko sebe.

Tada se k nama okrenuo Harald i sa smiješkom rekao:

— Dobro jutro, mali brdjani, jeste li dobro spavali?

— Jesmo — odgovorili smo u jedan glas.

Mani je odmah nastavio:

— Jeste li bili kod naše kuće? Da li ste vidjeli našu majku?

— Da, bio sam u Medruveliru i roditelji vas lijepo pozdravljaju.

— Što je rekla majka? — upitao je brzo Mani.

— To ću vam pripovijedati za doručkom. Sada morate ustati!

Brzo smo skočili s ležaja i brže se obukli.

Zatim smo pošli pred špilju i izmolili jutarnju molitvu.

I Harald je izašao napolje.

Kod ove jutarnje pobožnosti bio sam duboko ganut.

Osjećao sam, kao da smo ovdje u gori mnogo bliže nebesima nego dolje u dolini.

Činilo mi se kao da svuda oko nas lebde blaženi duhovi.

Kad smo dovršili molitvu, rekao je Harald.

— To je bila lijepa molitva. Molite li uvijek tako?

— Da — odgovorili smo — tako nas je majka naučila.

— Onda zbilja imate dobru majku! Dala mi je mnogo dobrih stvari za vas. Hajdemo sada unutra na doručak!

Ušli smo i doručkovali.

Sve je bilo bolje nego sinoć.

Imali smo pravu gozbu: mesa, suhe ribe, kruha s maslacem i dvije šalice čokolade za svakoga.

Dok smo nas dvojica slatko jeli, Harald nam je pripovijedao o svome putu u Medruvelir.

— Na putu u dolinu - tako je počeo - susreo sam vašega neprijatelja, divljega bika. Više nije bio tako nemiran, kako ste vas dvojica pripovijedali.

— Ne? — prekinuo ga je Mani. - Onda je prije divljao sigurno zato, što ga je Noni ubo u nos.

— Da, da, tako misliš ti, mali. Ja mislim, da je ovaj puta bio miran zato, što na sebi nisam imao crvenu bluzu kao ti. Naime, moraš znati, da bikovi počmu divljati, kada vide crvenu odjeću.

— O, da sam to onda znao, svukao bih bio svoju crvenu bluzu! — odvratio je nato Mani.

— Kad sam došao još niže, susreo sam još dva pastira iz Medruvelira. Vaši roditelji poslali su ih, da vas potraže. Rekao sam im, da sam vas već ja našao i da ćete se sutra vratiti kući. U Medruvelir su ljudi već spavali, kad sam došao tamo. Samo su još vaša majka i sestra bile budne.

— Što ste rekli? — upitao je brzo Mani.

— Bile su jako u brizi za vas, a onda su se obradovale, kad su doznale, da ste ovdje gore kod mene.

— Je li se majka srdila? — zapitao sam zajedno s Manijem.

— Nije! Rekao sam joj, da vi niste krivi, i još sam im pripovedao, kako je bilo s konjem i sa bikom. Zatim me je vaša majka pogostila i dala mi sve ove stvari, što ih sada imamo ovdje.

— Onda se ne će ljutiti na nas — rekao mi je Mani.

Harald se smijao i, što se toga tiče, rekao nam, da budemo bez brige. Zatim nam je kazao, neka se spremimo za polazak kući.

Srdačno smo mu zahvalili za sve, što nam je učinio.

Tada smo išli s njim kroz dugi, mračni prolaz prema konjima i zajašili.

Mani je ovaj puta morao sjesti na konja s Haraldom, jer je nizbrdo mnogo teže jahati nego uzbrdo.

Jahanje u sunčano jutro bilo je prekrasno.

Kada smo došli do mjesta, na kojemu smo se susreli sa bikom, divlja je životinja opet bila tamo.

Mani se uznemirio.

Stali smo i sjašili.

Harald je rekao Maniju, da svuče svoju crvenu bluzu. Tada mu ju je okrenio i Mani je morao obući tako, da izvana bude crna potstava.

Sada nas je bik pustio, da mirno projašimo kraj njega. Samo nas je pogledao.

Kada smo napokon bili tako daleko, da smo mogli vidjeti selo, Harald je zaustavio svoga konja.

Sjašili smo i sjeli u travu.

Harald je rekao:

— Odavde ćete znati sami put do kuće.

— Vrlo lako — odgovorili smo. — Hajdete sada i vi s nama k našoj kući, Haralde!

— Ne ću, djeco, ovaj puta ne mogu ići dalje. Ovdje ćemo se rastati.

Ove su riječi ražalostile i mene i Manija; oči su nam se orosile suzama.

Nakon nekoliko trenutaka progovorio je Harald:

— Prije rastanka reći ću vam jednu tajnu.

Radoznalo smo se približili Haraldu.

On nam je rekao:

— Do sada sam se zvao Harald. Ali to nije moje pravo ime.....

Široko smo ga pogledali i nismo mogli prozboriti ni riječi.

— Okolnosti su me prisilile — nastavio je — da sam sakrivao svoje pravo ime. Nadam se, da se sada više nećete prestrašiti, ako vam kažem svoje pravo ime. Ja sam Haldor Helgason iz Borga...

Mani i ja smo se zgrozili i, tako reći, očima smo gutali Haldora.

On nam je pripovijedao dalje:

— Kada sam vas prije nekoliko dana pohodio u Medruveliru, imao sam namjeru, da se predam vlastima. Onda sam svoj naum promjenio i rekao sam vam, da nisam Haldor, nego Harald.

Čudio sam se, kako sam mogao provesti cijelu noć kao gost u selu, gdje vlast ima svoje sijelo.

Zatim sam se vratio u svoju špilju.

Tada mi je pomoću prijatelja uspjelo dobiti priliku, da na nekoj ladji odem u inozemstvo.

Više mi ne može škoditi, ako se dozna za moje ime i dosadašnje boravište.

Od danas ubuduće moja će špilja biti prazna.

Pozdravite lijepo svoje roditelje i recite im, kako me

veseli, što sam im gostoprimstvo mogao, barem donekle, uzvratiti time, što sam vama dvojici pomagao, kada ste bili u opasnosti u gorama. —

Tada je Haldor zašutio i zagledao se u visoku travu pred svojim nogama....

Ja sam ga s Manijem još uvijek začudjeno gledao i nismo znali, što da započnemo.

Konačno je Mani prekinio šutnju i reko donekle bojažlivo:

— Prema tome vi ste ipak razbojnik?

Haldor je Manija tužno pogledao i odgovorio:

— Da, prijatelju moj mali, ja sam zbilja razbojnik.

Tada je opet zamišljeno gledao preda se.

— Ali vi izgledate tako prijazni i prema nama ste bili tako dobri — kazao je Mani.

Haldor se nasmiješio i rekao:

— Dragi moj prijatelju razbojnici se ne pričinjaju dobrima, nego su uistinu dobri ljudi.

— Medju takovima ste vi, Haldore — dodao sam ganuto i srdačno stisnuo ruku nesretnom čovjeku.

Zatim ga je Mani upitao:

— A kako ste zapravo postali razbojnik, Haldore?

— To je žalostan slučaj. Skrivio sam smrt nekoga čovjeka, jer se nisam mogao svladati. Zato više ne mogu zamisliti, da bih ubuduće mogao živjeti kao pošten čovjek. Bio sam tako pijan, da nisam znao, što sam uradio. U tome je moja krivnja, koju ću morati da ispaštam cijeli život. Nikada više ne ću okusiti onog prokletog pića, koje je krivo mojoj nesreći.

— Onda vi niste tako jako krivi -prekinuo ga je Mani. - Tako ćete reći sucu i bit će vam oprošteno.

— To ne bi pomoglo - rekao je Haldor i tužno se nasmijao.

Budući da više nismo znali, što bismo još razgovarali, u isto vrijeme s bratom pružio sam ruku ubogom čovjeku i još mu se zadnji puta srdačno zahvalio za njegovu dobrotu.

Haldor, koji je bio vidljivo ganut, brzo je ustao, po islandskom običaju poljubio nas na rastanku, skočio na konja i odjašio u goru.

Nas smo dvojica nekoliko časaka nijemo stajali i gledali za njim.

On se više puta okrenuo i ljubazno nam mahao rukom. Zatim ga je nestalo ispred naših očiju i više ga nije bilo.

Tako smo se rastali s razbojnikom i nismo ga vidjeli nikada više.

Onda smo uzjašili i žalosno krenuli nizbrdo prema selu.

Kad smo došli kući, dočekali su nas raširenim rukama. Što nismo bili kažnjeni, morali bismo se zahvaliti Haldoru.

Svoje doživljaje morali smo na dugo i široko pripovijedati, ne samo svojim roditeljima, nego takodjer i svima drugima u selu.

Još isti dan poslali su nekoliko ljudi na konjima gore u špilju.

Ali u njoj nisu našli nikoga...

O Haldoru nismo dugo vremena ništa čuli. Samo smo doznali, da je pobjegao u Englesku.

Dvije godine kasnije dobili su njegovi ukućani pismo iz grada Rio de Janeiro u Americi.

Haldor je pisao, da mu je dobro i da je Brazilija, zemlja u kojoj je taj grad, jedan od najrodnijih i najljepših krajeva na svijetu.

Na kraju pisma stajale su ove riječi:

»Srdačan pozdrav Noniu i Maniju, dječacima iz Meduvelira, s kojima sam nekada bio zajedno u gorama kraj Hergarske doline.«

KONAC